

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1962 | ΑΡΙΘ. 20

ΑΙ ΠΑΡΑΛΟΓΟΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙ ΠΛΑΝΑΙ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Α'

Όταν τὸ ἔτος 1956 ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐζήτηε τὴν σύναψιν συμβάσεως καὶ συμφωνίας μετὰ τῆς Ἑλλάδος (Concordatum), διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἑλλάς θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναγνώριση τὸ κράτος τοῦ πάπα καὶ νὰ διορίση διπλωματικὸν ἀντιπρόσωπον εἰς τὸ κράτος τοῦ Βατικανοῦ, ἐσημειώθησαν ζωηρόταται ἀντιδράσεις ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τύπου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ. Δι' αὐτὸ ἡ σύναψις τῶν ἐπιδιωκομένων διπλωματικῶν σχέσεων ἀπεσοβήθη καὶ ἐματαιώθη.

Ὡσαύτως ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, οὐδόλως ἤτο δυνατὸν νὰ μετᾶσχουν τῆς νέας Ρωμαιοκαθολικῆς Συνόδου, ἥτις κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας γίνεται ἐν Ρώμῃ, συγκληθεῖσα ὑπὸ τοῦ πάπα Ἰωάννου ΚΓ'. Ἡ Ὁρθόδοξος συνείδησις καὶ ψυχὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δεχθῇ συμβιβασμοὺς μὲ τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν, ἐφ' ὅσον αὕτη ἐμμένει εἰς τὰς θεμελιώδεις πλάνας τῆς, αἱ ὁποῖαι τὴν ἀπεμάκρυναν ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὰς πλάνας ταύτας, ὡς καὶ τὰς παραλόγους ἀξιώσεις τῶν παπῶν κρίνομεν σκόπιμον νὰ συνοψίσωμεν εἰς τὰς στήλας ταύτας, διὰ νὰ ἔχουν αὐτὰς ὑπ' ὄψιν οἱ εὐλαβεστάτοι ἐφημέριοι καὶ οἱ εὐσεβεῖς ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου».

*

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἔλεγε χαρακτηριστικῶς, ὅτι «οὐδὲν οὕτως Ἐκκλησίαν δυνήσεται διαιρεῖν, ὡς φιλαρχία»¹. «Τοῦτο

1. Migne 'E. Π., Τόμ. 62, στ. 85.

γάρ ἐστι, λέγει, ὁ πάντα ἄνω κάτω πεποίηκε καὶ οὐ τὴν οἰκουμένην μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μυρίων ἐνέπλησε θορύβων»². Αὐτὴ δυστυχῶς ἡ πνευματικὴ ἀσθένεια τῆς φιλαρχίας καὶ τῆς φιλοπρωτίας προσέβαλε τὸν παπικὸν θεσμόν καὶ ἐδημιούργησε τὸ μέγα χάσμα, τὸ ὁποῖον χωρίζει τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου.

Κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν κεφαλὴ καὶ θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτής. Ἐπομένως εἰς Αὐτὸν ὀφείλομεν ἀπόλυτον ὑπακοήν. Ἄλλος θεμελιώδης νόμος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ἐξ ἀρχῆς εἶχε δημοκρατικὸν πολίτευμα, εἶναι, ὅτι ὁσάκις ὑπάρχουν διαφωνίαι διὰ τὰ ζητήματα τῆς πίστεως, λατρείας κ.λ.π., αὗται δὲν θὰ λύονται ὑφ' ἐνὸς μόνου μέλους τῆς Ἐκκλησίας, ὅσην ἀγιότητα ἢ ἐπίσημον θέσιν καὶ ἐὰν κατέχη, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, συνεργουμένων καὶ συσκεπτομένων ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι. Ἄς ἐνθυμηθῶμεν τὴν Ἀποστολικὴν Σύνοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ μαθηταὶ ὠμίλησαν καὶ ἀνέπτυξαν τὰς ἀπόψεις των ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐδημιουργήθη ἐκ τῆς περὶ περιτομῆς ἔριδος, ἀλλ' ὅταν ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις, οἱ πάντες ὑπετάγησαν εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας (Πράξ. ιε', 6-13). Οὐδόλως ὁ Πέτρος ἢ ἄλλος τις ἔθεσε τὴν ἰδικὴν του αὐθεντίαν καὶ τὸ ἰδικόν του κύρος ὑπεράνω τῆς αὐθεντίας καὶ τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλάνθαστον κριτήριον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅταν ἀκόμη ἔζων οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων, ἦτο ἡ Σύνοδος³.

Ἄλλ' ἀμφοτέρους τοὺς θεμελιώδεις τούτους νόμους τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀνέτρεψεν ὁ Παπισμὸς. Ὁ Πάπας ἐλησμόνησε τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου: «Ὁς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος» (Μάρκ. ι' 43-44). Οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων, Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Κωνσταντι-

2. Migne Ἐ. Π., τόμ. 62, στ. 77.

3. Αὐγουστίνου Καντιώτου, περιοδικὸν «Χριστιανικὴ Σπίθα», Αὐγουστος 1956, σελ. 2.

νουπόλεως οὐδέποτε διενόηθησαν νὰ ἐπεκτείνουν καὶ ἐπιβάλουν τὴν Πνευματικὴν ἐξουσίαν εἰς τὰ ἀδελφὰ Πατριαρχεῖα. «Ἐκαστος Πατριάρχης ἐσέβητο καὶ σέβεται τὰ δικαιώματα τῶν τριῶν ἄλλων, εὐρίσκεται ἠνωμένος πνευματικῶς μὲ ἐκείνους, συνεργάζεται καὶ συμμετέχει ὡς ἴσος εἰς τὰς κοινὰς τῶν συσκέψεις καὶ συνόδους, ὑποδεικνύει, ἐλέγχει καὶ ἐλέγχεται, ὅταν ἡ ἀνάγκη ἐπιβάλλῃ, καὶ γενικῶς βλέπει ὡς ἴσους πρὸς αὐτὸν καὶ ὡς ἀδελφοὺς τοὺς ἄλλους Πατριάρχας. Αὐτὸ ὅμως δὲν συμβαίνει μὲ τοὺς πάπας, οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ ἄρχουν ἐπὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχείων καὶ Ἐκκλησιῶν»⁴.

Ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἰς ἐπισήμους ἀποφάσεις καὶ ἐπίσημα βιβλία διακηρύττει, ὅτι εἰς τὴν μοναρχίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης «συνίσταται ὅλη ἡ δύναμις καὶ ἡ σταθερότης τῆς Ἐκκλησίας», ἡ ὁποία Ἐκκλησία «δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς αὐτήν». Αὐτὸς οὗτος ὁ Χριστιανισμὸς «στηρίζεται καθ' ὁλοκληρίαν ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ παπισμοῦ», καὶ ἀκόμη περισσότερο «ὁ παπισμὸς εἶναι τὸ σημαντικώτερον στοιχεῖον τοῦ Χριστιανισμοῦ», εἶναι «τὸ ἄθροισμα καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ»⁵.

Εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῶν Παπῶν», γράφει καὶ ὁ Λουδοβίκος Πάστωρ, «ὑπῆρξεν ἐπιθυμία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησία ἔχῃ ἓνα καὶ μόνον ὁρατὸν ἀνώτατον ἀρχηγόν... τὸν ἀπόστολον Πέτρον... μὲ ἀνωτάτην δικαιοδοσίαν, πλήρη ἐξουσίαν καὶ πνευματικὴν αὐθεντίαν ὑπεράνω ὅλης τῆς ἐξουσίας. Ἐφόσον δὲ ὁ Χριστὸς παρεχώρησε τοιαύτην ἐξουσίαν προσωπικῶς πρὸς τὸν Πέτρον, οὗτος τὴν ἔλαβε χάριν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἐκπρόσωπος καὶ ἐντολοδόχος ταύτης. Τὴν ἔλαβεν ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς, καθιερωθεὶς τοιοῦτος ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸν ἴδιον». Καὶ ὁ συγγραφεὺς προχωρεῖ καὶ εἰς ἄλλα ἀπαράδεκτα συμπεράσματα: «Ὅπως ἡ Ἐκκλησία, λέγει, οὕτω καὶ ἡ Παπασὺνη εἶναι θεσμὸς διαρκείας. Ὁ Πέτρος

4. Ἰωάννου Κολιτσάρα, Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία (Αἱ διαφοραὶ τῆς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον), Ἀθήναι, 1959. σελ. 36-37.

5. Paul Fr. Ballester Convalier, Ἡ μεταστροφή μου εἰς τὴν Ὁρθόδοξιαν, Ἀθήναι, 1954, σελ. 19.

ἔγινεν ἐπίσκοπος Ρώμης καὶ ὡς ἐπίσκοπος ἐθανατώθη διὰ μαρτυρίου. Εἶναι δόγμα τοῦ Καθολικισμοῦ, ὅτι ὅλαι αἱ προνομίαι καὶ αἱ ἐξουσίαι τοῦ ἁπ. Πέτρου μετεβιβάσθησαν θεῖω δικαίῳ εἰς τοὺς νομίμους διαδόχους του ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ρώμης»⁶. Τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα φανερώνεται, κατὰ τοὺς ῥωμαιοκαθολικούς, εἰς τὴν ἀνωτάτην νομοθετικὴν, εἰς τὴν ἀνωτάτην διδασκαλικὴν, εἰς τὴν ἀνωτάτην δικαστικὴν, εἰς τὴν ἀνωτάτην κυβερνητικὴν καὶ διοικητικὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ἡ ἰδέα τοῦ πρωτείου εἶναι «προτὸν καὶ γέννημα παρερμηνειῶν καὶ παρεξηγήσεων τῆς ἁγ. Γραφῆς, διαστρεβλώσεων τῆς παραδόσεως καὶ διδασκαλίας τῶν πατέρων τῆς παραφθορᾶς αὐτῶν καὶ νοθεύσεως»⁷.

Κατὰ τὴν περὶ πρωτείου ἀντίληψιν, ὁ πάπας «θεῖω δικαίῳ» εἶναι ὑπεράνω ἐπισκόπων, μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων, πατριαρχῶν, τοπικῶν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἡ ἀντίληψις αὕτη στηρίζεται ἐπὶ διαστρεβλώσεως τῶν γνωστῶν λόγων τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Πέτρον: «Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. ις', 18,19)⁸.

Ἄλλ' ὡς πολλάκις ἔχει παρατηρηθῆ, ἐκ τῆς ὅλης συναφείας τῶν λόγων τούτων συνάγεται, ὅτι οὗτοι δὲν ἀνεφέροντο ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Πέτρον, ἀλλ' εἰς ὅλους τοὺς ἀποστόλους, εἰς τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Πέτρος. Ἄς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι πολλάκις ὁ Κύριος ἠλεγξε τὸν Πέτρον, μίαν δὲ φορὰν τὸν ὠνόμασε καὶ σατανᾶν (Ματθ. ις', 23), μετὰ πικρίας δὲ προσεῖπε κατὰ τὴν νύκτα τῆς Μ. Πέμπτης καὶ ἤκουσεν εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἀρχιερέων τὰς ἀρνήσεις τοῦ Πέτρου. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως εἶναι, ὅτι μετὰ τὴν

6. Τόμ. Α', 'Ρώμη 1910, σελ. 166. Βλ. καὶ ἐφημερίδα «Ἐθνος», 6-1-1959. Ἰω. Κολιτσάρα, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 38-39.

7. Φιλαρέτου Βαφείδου, Τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα Ρώμης, ἐν Θεσσαλονίκῃ 1929, σελ. 6.

8. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 8 ἐξ. Ἰω. Κολιτσάρα, ἔνθ. ἄνωτ., σελ. 41-43.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας

(Λίγο πρὶν ξεκινήσει γιὰ τὴν ἐξορία, ὅπου τὸν κατεδίκασε ἡ αὐτοκράτειρα Εὐδοξία, ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐξεφώνησε τὴν παρακάτω ὁμιλία πρὸς τὸ ποίμνιό του τὸ 403 μ. Χ.)

Πολλὰ τὰ κύματα καὶ φοβερὴ ἡ θαλασσοταραχὴ. Ἄλλὰ δὲν φοβόμαστε μὴν καταποντισθοῦμε. Γιατὶ στεκόμαστε πάνω στὴν πέτρα. Ἄς μαίνεται τὸ πέλαγος. Δὲν μπορεῖ νὰ διαλύσει τὴν πέτρα. Ἄς σηκώνονται τὰ κύματα, δὲν θὰ βουλιάξουνε τὸ καρὰβι τοῦ Χριστοῦ.

Πές μου, τί φοβόσαστε; Τὸν θάνατο; Ἐμοὶ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. Ἡ τάχα τὴν ἐξορία; Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πληρωμα αὐτῆς. Ἄλλὰ μήπως δήμευση χρημάτων; Οὐδὲν εἰσηρέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲν ἐξευεργεῖν δυνάμεθα.

Ὅλα τὰ φόβητρα τοῦ κόσμου τὰ καταφρονῶ, καὶ τὰ θέληγτρα τὸν τὰ θαρρῶ καταγέλαστα. Δὲν φοβᾶμαι τὴ φτώχεια, καὶ τὸν πλοῦτο δὲν τὸν ἐπιθυμῶ. Δὲν μὲ δειλιάζει ὁ θάνατος, καὶ δὲν εὐχομαι νὰ ζήσω παρὰ μονάχα γιὰ τὴ δικιά σας προκοπή.

Γι' αὐτὸ καὶ τώρα σᾶς θυμίζω τί συμβαίνει, καὶ παρακαλῶ τὴν ἀγάπη σας νὰ μὴ τῆς ἀπολείψει τὸ θάρρος.

Κανένας δὲν θὰ μπορέσει νὰ μ' ἀποσπᾶσει ἀπὸ σᾶς. Γιατὶ

Ἄνάστασιν, ἡ ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν καὶ τοῦ ἰδρῦειν ἐκκλησίας ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀποστόλους, χωρὶς νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν ἄλλων. Ὡστε ἡ ὑπόσχεσις, ἡ ὁποία εἶχε δοθῆ εἰς τὸν Πέτρον, δὲν ἀνεφέρετο προσωπικῶς εἰς αὐτόν, ἀλλ' εἰς ὅλους τοὺς μαθητάς (Ἰδὲ Ἰωάν. κ', 21-23. Ματθ. κη', 19).

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ὅ,τι ὁ Θεὸς ἔλωσε, ἄνθρωπος νὰ τὸ χωρίσει δὲν θὰ μπορέσει. Ἄν γιὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὸν ἄνδρα λέγει ἡ θεία Γραφή: Ἄντι τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὃ οὖν Θεὸς ἔξευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω, ἂν τὸν γάμο δὲν μπορεῖς νὰ διασπάσεις, πῶς θὰ κατορθώσεις νὰ διαλύσεις τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ;

*

Ὅσο καὶ ἂν τὴν πολεμήσεις, δὲν θὰ τὴν καταστρέψεις. Τὴν κάνεις λαμπρότερη καὶ σὺ φθείρῃσαι. Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζεις. Δὲν βλέπεις τὸ βούκεντρο, τὰ πόδια τὰ δικά σου ματώνεις. Ἔτσι καὶ τὰ κύματα δὲν κάνουν κακὸ στὴν πέτρα, τὰ ἴδια συντρίβονται.

Τίποτε ἰσχυρότερο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἄνθρωπε. Σταμάτα τὴν ἀμάχη, γιὰ νὰ μὴν κατατροπωθεῖς. Μὴν τὰ βάζεις μὲ τὸν οὐρανό. Ἄν πολεμᾷς ἄνθρωπο, ἢ νίκησες ἢ νικῆθηκες. Ἄν πολεμᾷς τὴν Ἐκκλησίαν, νίκη γιὰ σένα δὲν ὑπάρχει. Γιατὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ νικήσει.

Μὴ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἔσμεν; Ὅ,τι ἔχτισε ὁ Θεός, πῶς θὰ τὸ σαλέψει; Δὲν ἀναλογίσθηκες τὴ δύναμή του; Ἐπιβλέπῃ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιεῖ αὐτὴν τρέμειν. Καὶ μ' ἓνα λόγο στερεώνει ὅ,τι σείεται. Ἄν ὀρθοποδίζει μὴ πολιτεία ποῦ σαλεύεται, πολὺ περισσότερο μπορεῖ νὰ τὸ κάνει γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

*

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι δυνατώτερη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Ποιοὶ λόγοι; Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Ἄν ἀπιστεῖς στὰ λόγια, πιστεψε στὰ πράγματα. Πόσοι καὶ πόσοι τύραννοι δὲν πασχίσανε νὰ γονατίσουνε τὴν Ἐκκλησίαν; Πόσα τηγάνια, πόσα καμίνια, δόντια θεριῶν, σπαθιά ἀκονισμένα; Καὶ δὲν τὴ γονατίσανε. Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ τὴν πολεμήσανε; Τοὺς ἔθαψε ἡ σιωπὴ, παραδοθήκανε στὴ λησμονιά. Καὶ ποῦ

εἶναι ἡ Ἐκκλησία; Λάμπει πάνω κι' ἀπὸ τὸν ἥλιο. Τὰ δικά του ἔργα σβήσανε, τὰ δικά της εἶναι ἀθάνατα. Ἄν ἔταν οἱ χριστιανοὶ ἦτανε λίγοι, δὲν νικηθήκανε, τώρα ποῦ ἡ εὐσέβεια πλημμύρισε τὴν οἰκουμένη, πῶς θὰ νικηθοῦν; Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

*

Καὶ πολὺ φυσικά. Γιατὶ εἶναι ποθητότερη ἡ Ἐκκλησία στὸν Θεὸ ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ὁ Θεὸς δὲν φόρεσε τὸ σῶμα τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ τὴ σάρκα τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ τὴν Ἐκκλησία ὁ οὐρανός, ὄχι γιὰ τὸν οὐρανὸ ἡ Ἐκκλησία.

Τίποτε ἀπ' ὅσα συνέβηκαν νὰ μὴ σᾶς θοροβῆσει. Αὐτὸ χαρίστε μου, πίστη ἀμετάθετη. Δὲν εἶδατε τὸν Πέτρο νὰ περπατᾷ πάνω στὰ νερὰ κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο δισταγμὸ νὰ βουλιάξει, ὄχι γιὰ τὴν ἀστασία τῶν νερῶν, ἀλλὰ γιὰ τὴ μικρὴ του πίστη;

Μήπως βρισκομαι ἐδῶ ἀπὸ ἀνθρωπίνη ψῆφο; Μήπως ἀνθρωπος μὲ διόρισε γιὰ νὰ μὲ ἀπολύσει ἀνθρωπος; Αὐτὰ τὰ λέγω ὄχι ἀπὸ ἔπαρση-μὴ γένοιτο-ἀλλὰ γιὰ νὰ σᾶς στηρίξω.

Ἐπειδὴ ὀρθοπόδιση ἡ πολιτεία, ὁ διάβολος τώρα θέλησε νὰ κλονίσει τὴν Ἐκκλησία. Μιαρὲ καὶ παμμίαρε διάβολε, δὲν γκρέμισες τείχη, καὶ περιμένεις νὰ γκρεμίσεις τὴν Ἐκκλησία; Μὴ τάχα ἀπὸ πέτρες εἶναι καμωμένη ἡ Ἐκκλησία ἢ ἀπὸ πιστὲς ψυχές; Κοίτα πόσες ἀμετάθετες κολόνες, ὄχι σιδερόδετες, ἀλλὰ ἀπὸ πίστι στερεωμένες! Καὶ μία μόνο ἀπ' αὐτὲς νὰ ὑπῆρχε, δὲν θὰ κατόρθωνες τίποτε. Ἐέρεις πόσες λαβωματιᾶς σοῦ ἀνοίξανε οἱ μάρτυρες. Παρθένης ἀπαλὲς σ' ἀντιμετωπίσανε συχνά. Κι' ἀποδείχθηκαν ἀνθεκτικώτερες ἀπὸ πέτρα. Ἐξαινες τὰ πλευρά τους, μὰ τὴν πίστη τους δὲν τὴν κατέβαλες. Ὑπέφερε ἡ σάρκα, μὰ κραταιωνότανε ἡ πίστη. Καταξεσχίζοτανε τὸ σῶμα, ἀλλὰ στεριωνότανε τὸ φρόνημα. Μιὰ γουαῖκα δὲν κατέβαλες, καὶ περιμένεις ὀλάκερο δῆμο ἀγίων νὰ κωριέψεις; Δὲν ἀκοῦς τὸν Κύριο ποῦ λέγει: Ὅπου δύο ἢ τρεῖς εἰσι συνηγμένοι εἰς τὸ ὄνομά μου, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν; Ἐκεῖ ποῦ τόσο πλῆθος στέκεται δεμένο μὲ τὴν ἀγάπη, λείπει ὁ Θεός;

*

Νὰ τὸ θεῖο ἐνέχυρο ποῦ ἔχω στὰ χέρια μου. Μὴν τάχα ἐμπι-

στεύομαι στὴν ἴδια μου δύναμη; Νὰ τὸ συμβόλαιον ποὺ κατέχω. Αὐτὸ εἶναι τὸ ραβδί μου, αὐτὸ ἡ ἀσφάλειά μου, αὐτὸ τ' ἀπάξιμο λιμάνι μου. Κι' ἂν ὄλη ἡ οἰκουμένη χειμάζεται, ἐγὼ κατέχω τὸ συμβόλαιον. Αὐτὸ διαβάζω. Αὐτοῦ τὰ γράμματα εἶναι γιὰ μένα τείχος κι' ἀσφάλεια. Ποιὰ γράμματα; Ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ὁ Χριστὸς μαζί μου. Ποιὸν θὰ φοβηθῶ; Κύματα καὶ πέλαγα κι' ἀρχόντων θυμοὶ κι' ἂν πέφτοντε καταπάνω μου, ἐγὼ τὰ θαρρῶ ὅλα κι' ἀπὸ ἀράχην εὐτελέστερα.

Κι' ἂν δὲν ἦτανε γιὰ τὴ δικιά σας ἀγάπη, ἀπὸ σήμερον κι' ὄλας θ'ἄφηνεγα. Γιατὶ πάντα λέγω: Κύριε, τὸ σὸν θέλημα γενέσθω. Ὅχι ὅτι ὁ τάδε κι' ὁ δεῖνα, ἀλλ' ὅτι ἐσὺ θέλεις. Σὺ εἶσαι τὸ κάστρο, ὁ βράχος, τὸ ραβδί μου τὸ σταθερό. Ἄν ὁ Θεὸς θέλει νὰ γίνῃ αὐτό, ἄς γίνῃ. Ἄν θέλει νὰ μείνω ἐδῶ, τὸν εὐγνωμονῶ. Γιὰ ὅπου θέλει, τὸν εὐχαριστῶ.

*

Κανένας σας ἄς μὴ ταράζεται. Σταθεῖτε κολλημένοι στὴν προσευχή. Αὐτὰ τᾶκανε ὁ διάβολος γιὰ νὰ σᾶς ξεκόψει ἀπὸ τὴς λιτανεῖες. Ἀλλὰ τίποτε δὲν κατάφερε. Γιατὶ σᾶς βοήθα νᾶχετε περισσότερη σπουδὴ καὶ θέρη. Αὔριο ξεκινᾶω γιὰ μιὰ λιτανεῖα μαζί σας. Γιατὶ ὅπου θᾶμαι ἐγὼ, θᾶστε κι' ἐσεῖς. Ὅπου ἐσεῖς κι' ἐγὼ. Ἐνα σῶμα εἴμαστε. Οὔτε τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν κεφαλὴ οὔτε ἡ κεφαλὴ ἀπὸ τὸ σῶμα χωρίζεται. Μᾶς ἀπομακρύνει ὁ τόπος, ἀλλὰ μᾶς ἐνώνει ἡ ἀγάπη. Κι' οὔτε ὁ ἴδιος ὁ θάνατος θὰ μᾶς χωρίσει. Γιατὶ κι' ἂν πεθάνῃ τὸ σῶμα μου, ἡ ψυχὴ μου θὰ ζεῖ καὶ θὰ θυμᾶται τὸν ἱερὸ δῆμον σας.

Ἐσεῖς εἶστε τὰ παιδιὰ μου. Πῶς νὰ σᾶς ξεχάσω; Ἄν σεῖς προκόβετε, τί ἄλλο καλύτερο θέλω; Ἐσεῖς εἶστε ἡ ζωὴ μου, ἡ δόξα μου, ὁ θησαυρὸς μου. Εἶμαι ἔτοιμος μυριάδες φορὲς νὰ σφαγῶ γιὰ σᾶς (ὄχι κάνοντάς σας χάρη, ἀλλὰ γιὰ τὸ χρωστῶ· γιὰ τὸ ποιμῆν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων), νὰ σφαγῶ μυριάδες φορὲς καὶ μυριάδες κεφάλια νὰ μοῦ κόψουνε.

Γιὰ μένα τέτοιος θάνατος εἶναι ὑπόθεση ἀθανασίας, γιὰ μένα τέτοιες ἐπιβουλὲς εἶναι εὐκαιρία ἀσφαλείας.

Μεταφρ. ΒΑΣ. ΠΕΝΤΣΑ

ΕΚΠΛΗΡΩΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ

Δὲν ὑπάρχει, ἀναμφισβήτητα, ὠραιότερο καὶ συγκινητικώτερο ἀπ' τὸ νὰ ἐκπληρώνη κανεὶς ἓνα χρέος ἱερὸν κι' ἓνα ὑπέρτατο καθήκον στὴ ζωὴ του. Γιατί, αὐτὸ δείχνει τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἠθικὴ ἀξία καὶ ἀνωτερότητα. Καὶ μάλιστα τὴν προάγει ἀφάνταστα. Καὶ τὴν ἐπιβάλλει στὸ γύρω του κόσμο, πού τόσο ἔχει ἀνάγκη, σήμερα ἰδιαίτερα, ἀπὸ τόνωσι ἠθικὴ καὶ φωτεινὸ παράδειγμα. Γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ὀλοκληρωτικὴ του καταστροφή ἀπὸ σαθρὲς ἰδέες καὶ ἀντίθεες καὶ ὑλιστικὲς θεωρίες, οἱ ὁποῖες καταβυθίζουν τὶς ἀξίες τῆς ζωῆς καὶ σφαγιάζουν ἀλύπητα τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια.

Αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ σκέψεις συντελοῦν, ὥστε κάθε φορά, πού ἐπισκέπτομαι τ' ὄμορφο καὶ πνευματέμφορο νησί μου, τὴ Σίφνο, νὰ θεωρῶ πρωταρχικὴ ὑποχρέωσι νὰ προσέρχωμαι γιὰ ν' ἀφιερῶ σὲ στιγμὲς προσευχῆς μπροστὰ στοὺς ἀπέριττους τάφους τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, στοὺς ὁποίους τόσα ὀφείλομεν. Κι' οἱ ὁποῖοι ἐτίμησαν μὲ τὴν ὑπέροχη ἐργασία τους τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ εὐλογημένο μας νησί...

8 Σεπτεμβρίου 1962. Ἡμέρα ἐορτῆς τοῦ Γενεσίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Πρωτὶ - πρωτὶ ἔξεκινήσαμε γιὰ τὸ Θεολόγο, τοῦ Μονγκού.

Μέσα σὲ μιὰ ἐξαίσιαν τοποθεσίαν, πού μοσχοβολᾷ ἡ γύρω φύση καὶ παρουσιάζει μιὰ ὀλοφώτεινη κι' ἐκτυφλωτικὴ φαντασμαγορία καὶ σ' ὄνειροπέρνουν οἱ γλυκύτατες μελωδίαι τῶν πουλιῶν, ἔχει κτισθῆ πρὶν ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες ἡ ἱστορικὴ Μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Σήμερα δὲν ἀποτελεῖ παρὰ μιὰ ὠραία ἀνάμνησι ἡ Μονή, μετὰ τὴ βίαιη διάλυσί της, κατὰ τὸ 1834, ὅποτε καὶ ἀφάνταστη ἀσέβεια καὶ πολλὲς ἀσχήμεαι ἐκδηλώθησαν ἀπ' τὴν κρατικὴ διοίκησι, ὅπως δραματικὰ περιγράφει ὁ περίφημος κληρικὸς τοῦ

περασμένου αιώνα μας Κωνσταντῖνος Οικονόμος, ὁ ἐξ Οἰκονόμων, στὰ «Σωζόμενά » του.

Εὐτυχῶς ἀπὸ τότε περιῆλθαν τὰ γύρω κτήματα καὶ ὁ ναὸς στὴν εὐσεβέστατη καὶ κατὰ πάντα ἐκλεκτὴ οἰκογένεια τῶν Συναδινῶν, καὶ σήμερα ἀποτελεῖ κτῆμα τοῦ ἐξαίρετου ἐπιγόνου τῆς καὶ διαπρεπῆ Σιφνίου κ. Θεοδόση Σπεράντσα, ὁ ὁποῖος ἀπὸ βαθειὰ συναίσθησι τοῦ ὑπερτάτου χρέους τοῦ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐθνικῆς μας Ἱστορίας καὶ ἀπὸ τ' ἀγνὸ καὶ ὀλοζώντατο συναίσθημα τῆς εὐλαβείας τοῦ ἔχει στοργικὰ φροντίσει τὸν περικαλλέστατο ναὸ τοῦ Θεολόγου. Κ' ἔκτισε ἐκ θεμελίων· κι' ἐκαλλώπισε θαυμάσια τὸ ναῖδριο τοῦ ἱερομάρτυρος Πολυκάρπου, ἐπισκόπου Σμύρνης. Μέσα δὲ σ' αὐτὸν τὸν τρισάγιο χώρο ἐτοποθέτησε, πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια, τὰ τίμια λείψανα τοῦ ἀειμνήστου θείου του Μητροπολίτου Μεσσηνίας Πολυκάρπου Συναδινοῦ.

Ὁ Ὅρθρος προχωρεῖ μὲ πρωτοψάλτη τὸν ἴδιο τὸν σεβαστὸ ἰδιοκτήτη. Μιὰ ἄφατη κι' ἀσύλληπτη μυσταγωγία ἐπικρατεῖ, πού κορυφώνεται στὴ θεία Λειτουργία. Κι' ὅταν ἀκούεται τοῦ ἱεροῦργουῆτος ἡ περιπαθῆς φωνή, στ' «Ἄγια», νὰ μνημονεύῃ «τοῦ μακαρία τῇ λήξει γενομένου δούλου τοῦ Θεοῦ Πολυκάρπου Ἀρχιερέως, ὑπὲρ οὗ τελεῖται ἡ θεία αὕτη Μυσταγωγία» ἄθελα ἡ σκέψη μας βυθίζεται, γιὰ μιὰ στιγμή, στὸν ἀπύθμενο χρόνον...

Ἀπ' τὰ ἱερὰ ἐκείνα χώματα ξεκίνησε, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεολόγου, ὁ Γεώργιος Συναδινός, ὅπως λεγόταν κατὰ κόσμον ὁ Πολύκαρπος, καὶ κατευθύνθηκε πρὸς τὴν περίσημη Χάλκη, ὅπου ἐσπούδασε τὴν ἐπιστήμη τῆς Θεολογίας· κι' ἐδέχθηκε τὸν πρῶτο βαθμὸ τῆς ἱερωσύνης. Κι' ὕστερα, σὰν Ἱεροκλήρυκας, «ἐδούλευσεν εἰς στὸ Εὐαγγέλιον», ἐργάσθηκε μ' ἔνθεο ζῆλο σ' ὅλες σχεδὸν τίς ἐπαρχίες τῆς Ἑλλάδος. Καὶ κατόπιν, κατ' ἐπίπνοια Θεοῦ, ἀναδείχθηκε Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοουπλόεως, γιὰ νὰ προαχθῆ, ὕστερα ἀπὸ μιὰ γόνιμη δεκαετία, στὴ μεγάλη καὶ ἐπίσημη μητρόπολι τῆς Μεσσηνίας. Τὸ ποιμαντορικὸ του ἔργο, ἡ φιλανθρωπικὴ του ἐκδήλωσι, ἡ συγγραφικὴ του παραγωγή, ὅλα γενικὰ τὰ ἔξοχα προτερήματά του, ἡ δεινότητα τοῦ λόγου, ἡ πραϋότητα τοῦ χαρακτῆρος, ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς, ἡ ἀνωτερότητά του, ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ τ' ἀκτινοβόλο ἦθος τῆς ζωῆς του, τὸν κατέ-

στησαν ἐπιβλητικό, Ἱεράρχη κύρους καὶ μεγάλης δυνάμεως, πού ἐκόσμησε ἀληθινὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ἐτίμησε τὰ γράμματα, ἀποδείχθηκε καύχημα τῆς Σίφνου.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ καὶ πρὸ πάντων γιὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου του, τὴ στιγμή πού παρέδινε τὴν δόλοευκη ψυχὴ του στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ἐμοσχοβόλησε κι' ἐφωτίσθηκε - μεσάνυχτα - κατὰ τρόπο θαυμαστό, ὁ ναὸς τοῦ Θεολόγου. Κι' ἀκούστηκαν ἄρρητες ψαλμωδίες ἀγγελικές!

Τώρα ἀναπαύεται γαλήνια τὸ σεπτὸ του σκῆνωμα στὸ γραφικὸ παρεκκληῆσι τοῦ Ἱεροῦ Πολυκάρπου, ὅπου διαβάζει ὁ ἐπισκέπτης στὴ μαρμάρινη πλάκα τὴν ἐπιγραφή:

«† Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

1870—1947

ΔΟΞΑ ΤΩ ΘΕΩ ΠΑΝΤΩΝ ΕΝΕΚΕΝ ΑΜΗΝ».

Γονατιστοὶ μπροστὰ στὸν τάφο τοῦ Ἱεράρχου, μὲ δέος ἱερό, βαθειὰ συγκινημένοι, μὲ χεῖλη πού τρέμουν ἀπ' τὴν ἱερότητα τῆς στιγμῆς, ἀφιερωνόμαστε σὲ καταनुκτικὴ προσευχή. «...Διὸ σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Τὸν δοῦλόν σου Πολύκαρπον Ἀρχιερέα, τὸν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου κοιμηθέντα, ἐν κόλποις Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ ἀνάπαυσον· καὶ ὡσπερ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σου λειτουργὸν αὐτὸν κατέστησας, οὕτω καὶ ἐν τῷ οὐρανίῳ σου θυσιαστηρίῳ ἀνάδειξον, Κύριε· ἐπὶ ἀνθρώπων πνευματικῇ ἀξίᾳ κατακοσμήσας, ἐπὶ Ἀγγέλων τῇ σῇ δόξῃ ἀκατάκριτον τήρησον· αὐτὸς ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐδόξασας, αὐτὸς δὲ καὶ τὴν ἔξοδον τοῦ βίου αὐτοῦ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῶν Ἁγίων σου ποίησον, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων συναρίθμησον. Ναί, Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς, καὶ δίκαιος κριτῆς, τὸν μεθ' ἡμῶν σοι δουλεύσαντα Πολύκαρπον Ἀρχιερέα, τῆς ἐκεῖθεν ζωῆς κληρονόμον ἀνάδειξον...»

† Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α. ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκέρυξ Νικοπόλεως

ΤΑΠΕΙΝΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ἔρημος μετὸν Ἡλία, μετὸς ἄλλους Προφῆτες, μετὸν Πρόδρομον, μετὸς ἀσκητῆς καὶ ἀναχωρητῆς, συμβολίζει τὴν πίστην.

* Τὸ ὄρος Σινᾶ εἶνε ἀπότομο, σκληρὸ καὶ πυρωμένο, καὶ συμβολίζει τὸν Νόμον.

* Τὸ Ὅρος τῶν Ἐλαιῶν καὶ τὸ Θαβώρ εἶνε ἡμερα, ταπεινά, καὶ συμβολίζουν τὴν Χάριν.

* Ὁ Παρνασσὸς εἶνε δροσερός, γελαστός, ἡδονικός, καὶ συμβολίζει τὴν μάταιη ποίηση τῶν Ἑλλήνων, ποῦ ἐπλαθε εἰδῶλα, φαντασίες, μύθους.

* Ὁ Σωκράτης αὐτὸ ποῦ ἔλεγε Θεὸ ἦτανε ἡ λογικὴ του. Γιὰ τοῦτο δὲν πίστευε στὸ ὑπερφυσικό, στὰ θαύματα. Ἦτανε πρακτικός. Ἦθελε νὰ κάνει κοινωνία, χρηστοὺς πολίτας. Εἶχε «ὡδὲ μένουσαν πόλιν».

* Χριστός, ὁ Θεὸς τοῦ κόσμου, εἶνε ἡ ἀλήθεια, δηλαδή ἡ Πίστη μετὸν Ἀγάπῃ. Γιὰ τοῦτο εἶνε ἡ Ζωή, ὁ Ζῶν Θεός. Ἡ ζωὴ δὲν εἶνε μήτε ἡ Πίστη μοναχὴ, μήτε ἡ Ἀγάπη μοναχὴ.

* Ἀποῦ ὁ Χριστὸς εἶνε ἡ ζωή, ὅπως μᾶς εἶπε ὁ ἴδιος, ἡ ἀληθινὴ ζωή, ὅποιος βρίσκεται μακριὰ του ἔχει μέσα του τὸν θάνατο, εἶνε πεθαμένος. Γιὰ τοῦτο λέγει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας «θάνατος δὲν εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα, ἀλλὰ ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν Θεόν».

Θυμίσου τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου «Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς» (Ματθ. η', 22), «Τοὺς ἐν σκιᾷ θανάτου καθημένους» (Ματ. δ', 16· Λουκ. α', 79), «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται» (Ἰωάν. ια', 25), «ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν» (Ἰω. ε', 24), κλπ.

* Ἡ λατρεία τοῦ Χριστοῦ ποῦ παραλάβουμε ἀπὸ τοὺς Πατέρας, δηλαδή ἡ Ὁρθοδοξία, δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀνακαινισμούς. Ὅποιος βαρέθηκε τὴν λατρεία τούτη, καὶ τοὺς τρόπους ποῦ γίνεται, καὶ θέλει νὰ τὴν ἀλλάξει, βαρέθηκε νὰ εἶνε Χριστιανός, καὶ γι' αὐτὸ θέλει ἀλλαγὴ λατρεία καὶ Χριστὸς εἶνε ἓνα. Ὅποιος ἀγαπᾷ τοὺς νεωτερισμούς καὶ δὲν ἀγαπᾷ τὴν παράδοση, αὐτὸς δὲν ἀγαπᾷ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό, θέλει ν' ἀλλάξει ὅ,τι βρῆκε ἀπὸ τοὺς πατέρες του γιὰτὶ εἶνε ὑπερήφανος. Καὶ λέγω ὅτι δὲν ἀγαπᾷ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ τὴν παράδοση, γιὰτὶ ἀπὸ τὴν λατρεία τῆς παράδοσης τὸν γνῶρισε.

Φ. ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

ΨΥΧΩΦΕΛΗ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΩΔΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΔΟ

Υπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Ὁ λαὸς ποὺ ἀθετεῖ τὰ θρησκευτικὰ του χρέη
δὲν εἶναι λαὸς τοῦ Θεοῦ.

Μιλώντας ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Μωϋσῆ γιὰ τὴν ἀποκοτιά τῶν Ἑβραίων, ποὺ ἀθετήσανε τὴν πνευματικὴ τους λατρεία κι' ἐπροσκυνήσανε γιὰ Θεὸ τὸν χρυσὸ Μόσχο, δὲν τοὺς λέει λαὸ του, ὅπως τῶκανε ἄλλοτες. Οὔτε καὶ λαὸν ἀπλῶς, ἀλλὰ τοὺς ὀνομάζει λαὸ τοῦ Μωϋσῆ. Καὶ δὲν λέει ἐπίσης, ὅπως πάντα, ὅτι Αὐτὸς τοὺς ἀπελευθέρωσεν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἀλλ' ὅτι ὁ Μωϋσῆς τῶκαμεν αὐτό.

Ἀκούσετε πῶς μιλεῖ ὁ Θεὸς στὴν περίστασιν αὐτήν. Πήγαινε — τοῦ λέει — Προφῆτη μου, κι' ἐτοιμάσου νὰ κατεβῆς γρήγορα ἀπὸ τὸ ὄρος αὐτό. Γιατὶ ὁ λαὸς σου, ποὺ ἐσὺ τὸν ἔβγαλες ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἐτόλμησε νὰ κάνῃ μιὰ μεγάλη παρανομία. «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων· βιάδιζε τὸ τάχος κατὰβηθι ἐντεῦθεν· ἠνόμησε γὰρ ὁ λαὸς σου, ὃν ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου». (Ἐξοδ. λβ', 7). Κι' ἄριστα ὁ θεὸς Κύριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας σημειώνει γιὰ τὴν φράσιν αὐτή· «Οὐδὲ λαὸν ἴδιον ὀνομάζειν ἀξιοῖ ὁ Θεός». Ὁ Θεὸς δὲν θέλει οὔτε λαὸ του πλέον νὰ τὸν ὀνοματίσῃ.

Καὶ βέβαια. Γιατὶ δὲν μπορεῖ νὰ λέγεται πλέον λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ λαὸς ἐκεῖνος ποὺ ἀθετεῖ τὴν πίστη του καὶ ξεχνᾷ τὴν εὐσέβεια ποὺ τοῦ ὀφείλει. Κι' ὅπως ἐκεῖνοι ἀσεβέστατα δὲν τὸν ἐστοχασθήκανε γιὰ Θεό

τους, ἔτσι κι' ὁ Θεὸς δὲν μπορεῖ νὰ προστατεύῃ πλέον ἓνα τέτοιο ἀσεβῆ λαόν· «Πολλοὶ ἐροῦσί μοι — εἶπε καὶ ὁ Θεάνθρωπος Σωτήρας μας — ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῶ σῶ ὄνόματι προσητεύσαμεν, καὶ τῶ σῶ ὄνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῶ σῶ ὄνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔργων ὑμᾶς ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν». (Ματθ. ζ', 22-23).

**Μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς
καὶ ἀνεξιχνίαστο τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.**

«Ἐασόν με», λέει ὁ Θεὸς στὸ Μωϋσῆ· ἄφησέ με νὰ πραγματοποιήσω τὴν ἐκδίκηση τῆς δίκαιης ὀργῆς μου. Ἄφησέ με, «ἔασόν με» ("Ἐξοδ. λβ', 10).

Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν παντοδύναμο Θεό; Ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸν σταματήσῃ καὶ νὰ μὴν τὸν ἀφήσῃ νὰ κάμῃ αὐτὸ ποὺ θέλει; Μονάχα ἡ προσευχὴ καὶ ἡ δέηση μιᾶς ψυχῆς δίκαιης καὶ θεοφοβουμένης ἔχει τὴν δύναμιν αὐτῆ. ("Ἐξοδ. λβ', 11).

Ὁ Μωϋσῆς προσευχήθηκε καὶ παρακάλεσε τὸ Θεὸ — Γιατί — τοῦ εἶπε — Κύριέ μου, ὀργίζεσαι ἐναντίον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; Αὐτὸς ὁ λαὸς δὲν εἶναι δικός μου, ἀλλὰ δικός σου. Σὺ τὸν ἔβγαλες ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, κι' ὄχι ἐγώ. Ἡ ἐλευθερία του καὶ ἡ ἀπολύτρωσή του εἶναι ἔργο δικό Σου καὶ τῆς ἀπειροδυναμίας Σου καὶ τοῦ κραταιοῦ σου βραχίονα. Δὲν εἶναι αὐτὸ κατόρθωμα τῆς ἰδικῆς μου ἀδυναμίας. Ἄν λοιπὸν ἐξολοθρέψῃς τὸ λαὸν αὐτό, τί θὰ εἰποῦν τότε γιὰ μένα οἱ Αἰγύπτιοι; Θὰ εἰποῦν, ὅτι ἐγὼ τοὺς παραπλάνησα τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς ἔφερα μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο, γιὰ νὰ τοὺς ἀφανίσω μέσα στὰ κακοτράχαλα αὐτὰ βουνά. Δίκαιος εἶναι ὁ θυμός Σου, Κύριέ μου. Σταμάτησέ τον ὅμως, κι' ἄς εἶναι καὶ δικαιοτάτος. Φανοῦ σπλαχνικὸς στὴν κακία καὶ στὴν ἀμυαλιά τοῦ λαοῦ σου αὐτοῦ. Θυμήσου τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν Ἰσαάκ,

καὶ τὸν Ἰακώβ τοὺς πιστοὺς σου δούλους καὶ θεράποντες. Θυμήσου τί τοὺς ὑποσχέθηκες, καὶ πῶς τοὺς ἔταξες, νὰ πληθύνῃς τὴ γενεὰ τους, ὅπως τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ!

Νά, ποιά ἦτανε ἡ δύναμη, ποὺ συνεκράτησε κι' ἐμπόδισε τὴ δίκαιη τοῦ Θεοῦ ἀγανάκτηση. Γι' αὐτὸ εἶπε στὸ Μωϋσῆ «ἄφησέ με», «ἕασόν με».

Ἦ προσευχὴ μεγαλόφτερη καὶ μεγαλοδύναμη, ποὺ εἶσαι δυνατὴ καὶ μπορεῖς καὶ φέρνεις ἀποτέλεσμα κι' ἀπέναντι τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ! Ἀλήθεια «πολὺ ἰσχύει δικαίου ἡ δέησις ἐνεργουμένη» (Ἰακ. Ε', 16). Ἐξιλεώθηκεν ὁ ἀπειράγαθος καὶ ὑπερεῦσπλαγχνος Θεός, καὶ μὲ τὴν προσευχὴ καὶ μὲ τίς ἰκεσίες τοῦ Μωϋσῆ ἐδυσωπήθηκε· «καὶ ἰλάσθη Κύριος». Καὶ τὸ λαὸν ἐκεῖνο, ποὺ δὲν ἤθελε, προτοῦ νὰ δεηθῆ ὁ δίκαιος, νὰ τὸν ὀνοματίσῃ λαὸς του, ὕστερα ἀπὸ τὴ μεσιτεία τοῦ πιστοῦ του θεράποντα, τὸν εὐσπλαγχνίζεται καὶ τὸν περιποιεῖται σὰν λαὸς δικό Του. «Καὶ ἰλάσθη Κύριος περιποιῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ» (Ἐξοδ. λβ', 14).

Τέτοια εἶναι ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς τοῦ δικαίου ἀνθρώπου. Καὶ τέτοια εἶναι ἡ ροπή καὶ ἡ διάθεση γιὰ εὐσπλαγχνία τοῦ ἀπειράγαθου Θεοῦ. Ἀλλὰ σ' αὐτὸ τὸ ρητὸ τῆς Γραφῆς οἱ ἅγιοι Πατέρες ποὺ προσεκτικώτερα ἐμελέτησαν ἐκεῖνο τὸ «Ἐασόν με», ποὺ ὁ Θεὸς εἶπε στὸ Μωϋσῆ, παίρνουν ἀφορμὴ γιὰ νὰ θαυμάσουν ἀκόμη περισσότερο τὴν ὑπερβολὴ τῆς θείας εὐσπλαγχνίας πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς. «Ἐασόν με», λέει, ἄφησέ με νὰ ξεσπάσω τὸν δίκαιο θυμὸ μου καὶ νὰ τοὺς ἐξαφανίσω. Σὰν νᾶλεγε δηλαδὴ «ἄφησέ με νὰ θυμώσω πραγματικά». Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ θυμώνει δὲν μπορεῖ νὰ εἰπῆ σὲ κάποιον ἄλλο «ἄφησέ με νὰ θυμώσω». Αὐτὸς ποὺ θυμώνει δὲν λογαριάζει κανένα, οὔτε καὶ προσέχει σ' αὐτὸν ποὺ τὸν παρακαλεῖ νὰ μὴ θυμώσῃ. Δὲν περιμένει παρακάλια. Οὔτε καὶ δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ μεσολαβήσῃ κανεὶς. Ἀλλὰ κι' ἂν

τύχη νὰ μεσιτέψη κανείς, τὸν ἀποδιώχνει καὶ δὲν θέλει νὰ τὸν ἀκούσῃ. «Ὁ γὰρ θυμῷ τι πράττων, καὶ τοὺς παρακαλοῦντας δυσχεραίνει... οὐδείς δὲ ἀναμένει τοὺς παρακαλοῦντας ἵνα μὴ ὀργισθῆ», λέγει ὁ Κύρου Θεοδώρητος.

Αὐτὸς ποὺ θυμώνει μπορεῖ νὰ σωμαίνῃ ἢ καὶ νὰ ξεφωνίζῃ δυνατά, ἀλλὰ παιδεύει καὶ τιμωρεῖ, καὶ μάλιστα, ἂν εἶχε δίκην νὰ θυμώσῃ, κι' ἂν ἔχῃ τὴ δύναμιν νὰ παιδέψῃ. Ὁ Θεὸς ὅμως στὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν παιδεύει καὶ δὲν τιμωρεῖ, ὅπως σημειώνει ὁ Μέγας Βασίλειος· «Οὐ σιωπῆ εἰσήγαγε τὸν ἀφανισμόν», δὲν τοὺς ἐξαφάνισε σιωπηλὰ καὶ ἀθόρυβα, ἀλλὰ ὅπως προσθέτει ὁ οὐρανοφάντορας, ἔδωσεν ἀφορμὴν στὸ Μωϋσῆ νὰ μεσιτέψη γιὰ τὸ λαό, γιὰ νὰ μὴν τὸν παιδέψῃ «Ἐασόν με», τί μὲ παρακαλεῖς; Ἄφησέ με... μὴν πάψῃς νὰ μὲ παρακαλῆς.. παρακάλεσέ με. Τὸ «ἔασόν με» τὸ εἶπε δηλαδή, ἀντὶ νὰ εἰπῆ «ἐμπόδισέ με», ὅπως λέει ὁ Θεοδώρητος. Ὡ ὑπερβολὴ φιλάνθρωπίας. Ποιὸς δὲν σαστίζει, ὅταν συλλογίζεται μιὰ τέτοια μακροθυμία τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀπέραντη καλωσύνη καὶ ἀγαθότητά του;

Ἄνεξάντλητοι εἶναι οἱ οἰκτιρισμοὶ τοῦ Κυρίου.

Ὁ Θεὸς συγχωρεῖ, ὁ Μωϋσῆς ὅμως ὄχι.

Ὁ Μωϋσῆς ἐπάνω στὸ ὄρος Σινᾶ προσευχήθηκε κι' ἐδεήθηκε πρὸς τὸν Θεό, νὰ μὴ ὀργισθῆ τελικὰ γιὰ τὴ μοσχολατρεία ποὺ ἐτόλμησε ὁ ἄμυαλος ἐκεῖνος λαὸς κι' ἐπὶ τέλους κατάρθρωσε νὰ ἐκδυσωπήσῃ καὶ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Κύριο, ποὺ τόσο δίκαια εἶχε παροργισθῆ· «Καὶ ἰλάσθη Κύριος περιποιῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ» (Ἐξοδ. λβ', 14). Κατόπιν ὅμως, ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς, ὅταν κατέβηκεν ἀπὸ τὸ ὄρος καὶ εἶδε τὸ μόσχο ποὺ εἶχανε ἀναστυλώσει, καὶ τοὺς χορούς ποὺ εἶχανε στήσῃ τριγύρω του, ἐρεθίσθηκε φοβερὰ κι' ὠργίσθηκεν ἀδυσώπητα. Ἐρριψε λοιπὸν παρευθὺς καταγῆς

ἀπὸ τὰ χέρια του τὶς θεόγραφτες Πλάκες πὺ κρα-
τοῦσε, καὶ τὶς ἔκανε κομμάτια. Ἐπῆρε κατόπιν τὸ
χρυσὸ Μόσχο καὶ τὸν ἀνάλυσε στὴ φωτιά, κι' ἀφοῦ τὸν
ἔκαμε σκόνι, τὸν ἀνακάτωσε μὲ νερό, κι' ἔδινε στοὺς
μοσχολάτρεις νὰ πιοῦνε. Καὶ σὲ συνέχεια τ'άβαλε μὲ
τὸν Ἄαρὼν, καὶ τὸν ἐπέπληξε δυνατὰ καὶ τὸν κατω-
νείδισε. Προσεκάλεισε κατόπιν τοὺς ἀπογόνους τοῦ
Λευί, πὺ δὲν ἐπήρανε μέρος στὴ Μοσχολατρεία,
καὶ τοὺς ἐξώπλισε ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν τους. Καὶ
δὲν ἐσταμάτησεν ὁ θυμὸς π'άναψε μέσα του, παρὰ ἀφοῦ
εἶδε τὴν ἴδιαν ἡμέρα νὰ χύνεται τὸ αἷμα τριῶν χιλιά-
δων ἀνδρῶν, πὺ οἱ ζηλωτὲς Λευῖτες, τοὺς ἐπέρασαν
ἀπὸ μαχαίρι καὶ τοὺς κατέσφαξαν.

Τὸ βέβαιον εἶναι, πῶς ὁ θυμὸς αὐτὸς τοῦ Μωϋσῆ
ἦτανε ἓνας θυμὸς ζηλωτῆ γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, κι'
ὅτι ἡ αἱματοχυσία ἐκείνη γίνηκε, σὰν μιὰ φλεβοτομία
τοῦ λαοῦ, πὺ εἶχε ἀρρωστήσει βαρεῖα ἀπὸ εἰδωλολα-
τρεία, γιὰ νὰ τὸν προφυλάξῃ στὸ ἐξῆς ἀπὸ τὴν φοβερῶ-
τατη καὶ θανατερῆν αὐτὴν ἀρρώστια. Ἦτανε σὰν νὰ
τοῦκαψε κάποια μέλη του, πὺ εἶχανε σαπίσει καὶ
γαγγραινιάσει, μήπως τυχὸν ἡ γάγγραινα ἀπλωθῇ
σ' ὅλο τὸ σῶμα τῆς Ἑβραϊκῆς Παρεμβολῆς.

Ὡς τόσον ὅμως, στὴν περίστασιν αὐτὴν, ἐγὼ
κάνω τὸν ἐξῆς συλλογισμόν. Ὁ Θεὸς ἐθύμωσε γιὰ τὴν
παράβασιν τοῦ ἀχάριστου λαοῦ, πὺ ἐστρεφότανε
ἐναντίον Του. Ἐθύμωσε κι' ὁ Μωϋσῆς γιὰ τὴν ἀχαρι-
στία καὶ γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνη τοῦ λαοῦ. Κι' ὁ Μωϋσῆς
τὸ πρῶτο πὺ κάνει, εἶναι νὰ δεηθῇ, γιὰ νὰ ἐξιλεώσῃ
τὸν παρωργισμένο Θεό. «Καὶ ἐδεήθη Μωϋσῆς ἐναντι
Κυρίου τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν· Ἴνα τί, Κύριε, θυμοὶ ὀργῆ
εἰς τὸν λαόν Σου;... Παῦσαι ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ θυμοῦ
Σου, καὶ ἕλωσ γενεοῦ ἐπὶ τῆ κακία τοῦ λαοῦ Σου...»
(*Ἐξοδος λβ', 11-12).

Ἐδεήθηκα κατόπιν κι' ὁ Ἄαρὼν, κι' ἐμεσίτεψε
στὸ Μωϋσῆ γιὰ νὰ μαλακώσῃ ὁ θυμὸς του, πὺ εἶχεν

ανάψει για τὴν ἀνομία τοῦ λαοῦ· «καὶ εἶπεν Ἀαρὼν πρὸς Μωϋσῆν· μὴ ὀργίζου, Κύριε». (Ἐξοδ. λβ', 22). Ἀλλὰ ὁ μὲν Θεός, στὶς ἰκεσίες τοῦ Μωϋσῆ ἐλύγισε καὶ ἐξίλεώθηκε· «Καὶ ἰλάσθη Κύριος περιποιῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ» (Ἐξοδ. λβ', 26-27). Ὁ Μωϋσῆς ὅμως δὲν ἐδυσωπήθηκε καθόλου ἀπὸ τὰ παρακάλια τοῦ Ἀαρὼν, ἀλλ' ἐπιμένοντας στὴν ὀργή του, ἐμάζωψε γύρω του ἐκδικητές· «Τίς πρὸς Κύριον; ἴτω πρὸς με». Ποιὸς εἶναι ἀφωσιωμένος στὸν Κύριο; ἄς ἔλθῃ κοντά μου. Κι' ὅταν συγκεντρώθηκαν τοὺς ἐξώπλισε καὶ τοὺς ἐρέθισε νὰ ἐπιτεθοῦνε κατὰ τῶν ἀδελφῶν τους καὶ νὰ τοὺς σκοτώσουνε· «Θέσθε ἕκαστος τὴν ρομφαίαν ἐπὶ τὸν μηρόν... καὶ ἀποκτεínaτε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἑγγιστὰ αὐτοῦ». Ζωσθῆτε τὰ σπαθιά σας καὶ σκοτώσετε τ' ἀδέλφια σας, χωρὶς νὰ γνοιάζεσθε, ἂν εἶναι συγγενεῖς σας ἢ κατὰδικοί σας. (Ἐξοδ. λβ', 26-27).

Ἀπ' αὐτό, ὁ καθένας μπορεῖ νὰ συμπεράνη, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι ἀσύγκριτα σπλαγγνικώτερος ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ περισσότερον εὐκολολύγιστος σὲ συμπόνια. Ὁ ἄνθρωπος, κι' ἂν φανῆ σὲ κάποια περίστασιν ἀγαθός, καὶ φωτισμένος ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ φανερώσῃ κάποια καλωσύνη, καὶ πάλιν ἄτελη καὶ λειψὴ εἶναι ἡ καλωσύνη του αὐτή, ἐπειδὴ ἡ προαίρεσή του δὲν εἶναι πηγαία καὶ αὐτογέννητη. Ὁ Θεὸς ὅμως εἶναι ἡ αὐτάγαθη καλωσύνη, κι' ἔχει σὰν φύση του τὴν ἀγαθότητα· «οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός». Ἕνας μόνος εἶναι ἀπὸ φυσικόν του ἀγαθός, ὁ Θεός.

Καὶ κάποιος, πού τὸ ἐμελέτησε τὸ πρᾶγμα αὐτὸ πολὺ καλὰ, εἶπε ὅτι καὶ τὰ ὀνόματα Θεὸς καὶ Ἀγαθὸς σημαίνουν τὸ ἴδιο πρᾶγμα· τὰ τέσσαρα δηλαδὴ ψηφία τοῦ ἑνὸς ὀνόματος καὶ τὰ ἕξ τοῦ ἄλλου, ἂν κἀνῃ κανεὶς τὴν πρόσθεσή τους, θὰ δώσουνε τὸν ἴδιον ἀριθμὸ 284. Ἔτσι, ἂν πρόκειται κανεὶς νὰ δώσῃ παρὰ-

δειγμα καλωσύνης και αγαθότητος, κι' ένα τύπο ἐλέους και οἰκτιρμῶν, δὲν πρέπει νὰ προβάλη ποτὲ γιὰ μίμησι τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ μονάχα τὸ Θεό· «Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς και ὁ Πατήρ ἡμῶν οἰκτίρμων ἐστίν» (Λουκ. στ', 26).

Και πάλιν, ἂν πρόκειται ἕνας ἁμαρτωλός, ποῦ θὰ φταιῖξῃ και θὰ μετανοιώσῃ, νὰ διαλέξῃ ὕστερα ἀπὸ τὴν εἰλικρινῆ του μετάνοια, σὲ ποιῶν χέρια προτιμᾶ νὰ πέσῃ γιὰ νὰ παιδευθῆ, στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, γιὰ στὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ συμφέρει ἀπόλυτα νὰ πέσῃ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τοῦ συγχωρεθῆ τὸ λάθος του. Τὸ ἴδιο ἔκαμε και ὁ Δαβίδ· «Ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς χεῖρας Θεοῦ μᾶλλον ἢ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων». «Ὁ Θεός, κι' ὅταν ὀργισθῆ, εὐσπλαγχνίζεται κι' ἐλεεῖ. «Ἐν ὀργῇ ἐλέους μνησθήσῃ». Ὁ ἄνθρωπος, κι' ὅταν εὐαπλαγχνίζεται, δὲν μπορεῖ νὰ χωνέψῃ ὅλως διόλου τὸ θυμὸ του, οὔτε και φτύνει ὅλο τὸ φαρμάκι τῆς χολῆς του.

Κυττάξετε στὴν ἱστορίαν αὐτὴ τὸ Μωϋσῆ, τί ἔκαμε γιὰ τοὺς ἀδελφούς του. Προτοῦ νὰ κατεβῆ ἀπὸ τὸ ὄρος, ἐμεσίτεψε γι' αὐτοὺς στὸ Θεό, και τὸν ἰκέτεψε θερμὰ νὰ τοὺς εὐαπλαγχνισθῆ και νὰ τοὺς ἐλεήσῃ. «Γλεως γενοῦ» (Ἐξοδ. λβ', 12). «Ὅταν κατέβηκεν ὅμως ὕστερα, ἀπεφάσισε τὸ φοβερὸ φονικὸ ἐναντίον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Κι' ἀφοῦ ἐσκότωσε τρεῖς χιλιάδες ἄνδρες, ξανανέβηκε πάλιν στὸ βουνό, γιὰ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Κύριο ποῦ εἶχε παροργισθῆ και τὸν καθικετεύει ξανά. «Ἀναβήσομαι πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ἐξιλάσωμαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ὑμῶν» (Ἐξοδ. λβ', 30). «Ἦπέστρεψε δὲ Μωϋσῆς πρὸς Κύριον και εἶπε· δέομαι, Κύριε... ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος». Και τόσο πολὺ ἐδυνάμωσε τὴ δέησή του, ποῦ εἶπε νὰ κατακριθῆ κι' αὐτὸς μαζί με τοὺς ἄλλους, ἂν ὁ Θεὸς δὲν συγχωρέσῃ τέλεια τὸ λαό. «Και νῦν, εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες· εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου Σου, ἧς ἔγραψας» (Ἐξοδ. λβ', 32).

Μπορεῖ νὰ δώσῃ κανεὶς τελειότερην εἰκόνα ἀγάπης κί' ἀγαθότητας; Μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ θερμότερη παράκληση καὶ παρόμοια ζέση εὐσπλαγχνίας γιὰ τὴν σωτηρία κάποιου; Κί' ὅμως, ὁ τόσο ἀγαθὸς καὶ φιλάγαθος καὶ τόσο φιλεύσπλαγχνος ἄνθρωπος, ἐπρόλαβε νὰ κάμῃ τὴ φρικτὴν αἱματοχυσία τριῶν χιλιάδων ἀνθρώπων. Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν μπορῶ νὰ ἐνοήσω, πόσο τέλεια ἐταυτίσθηκε στὴν καρδιά τοῦ Θεόπτη τὴ σὴ συμπάθεια μὲ τὴσιν αὐστηρότητα, καὶ τὴσιν καλωσύνη μὲ τέτοιο θυμὸ. Κί' ἐκεῖνο μονάχα καταλαβαίνω πὼς εἶναι βέβαιο κί' ἀληθινὸ· ὅτι δηλαδὴ ἄτελη καὶ λειψὴ εἶναι ἡ ἀγαθότητα τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἡ εὐσπλαγχνία, ὅσο καὶ νὰ φανῇ μεγάλη, θᾶναι πάντοτε ἐλαττωματικὴ, ἂν παραβληθῇ μὲ τὴν εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἀσύγκριτη.

Θεέ μου, πολυέλεε καὶ πολυεύσπλαγχνε. Εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ μὲ παιδεύῃ καλύτερα ἢ δικαιოსύνη σου στὸν κόσμον μας αὐτό, ἂν τυχὸν πέσω σὲ ἁμαρτία, παρὰ νὰ παραδοθῶ στὴν ἀνθρώπινην εὐσπλαγχνία, καὶ τοῦ πιὸ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ πιὸ συμπονετικοῦ ἀνθρώπου. Τοῦ ἀνθρώπου ἡ καλωσύνη γίνεται συχνὰ παιδωμὴ καὶ τιμωρία. Ἡ δικὴ σου ὅμως παιδωμὴ εἶναι, Θεέ μου, καλωσύνη πάντα καὶ ἔλεος. Ὁ Μωϋσῆς, κί' ὅταν εὐσπλαγχνίσθηκε, δὲν ἐξέχασε τὴν ὀργή του. Σὺ, Θεέ μου, («καὶ ἐν ὀργῇ ἐλέους μνησθήσῃ») ('Αβρακ. γ', 2).

**Ἀναλογία τῶν πλακῶν τῆς Νομοθεσίας
πρὸς τὴν δημιουργία καὶ τὴν ἀνάπλαση τοῦ ἀνθρώπου.**

Ὁ ἄνθρωπος, καθὼς γιὰ πρώτη φορὰν ἐβγῆκεν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Πλάστη, ἦτανε σὰν τὶς δυὸ πρῶτες πλάκες τῶν ἐντολῶν πού ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τὶς ἔφτιαξε καὶ τὶς ἔγραψε μόνος του. «Καὶ αἱ πλάκες ἔργον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἡ γραφὴ γραφὴ Θεοῦ κεκολαμμένη ἐν ταῖς πλαξί.» (Ἐξοδ. λβ', 16).

Ὁ ἄνθρωπος πάλιν, ὅπως ἀνακοινώθηκε, μὲ τὴν συγκατάβαση καὶ τὴν οἰκονομία τοῦ Θεοῦ, ἔπειτα ἀπὸ τὸν ξεπεσμό του ποὺ προῆλθεν ἀπὸ τὴν παράβαση τῆς θείας ἐντολῆς, μοιάζει σὰν τὶς δυὸ δεύτερες πλάκες, ποὺ τὶς ἐλάξεψε ὁ Μωϋσῆς, κι' ὁ Θεὸς συγκατατέθηκε νὰ τὶς ξαναγράψῃ: «Λάξευσον σεαυτῷ δύο πλάκας λιθίνας... καὶ γράψω ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ρήματα, ἃ ἦν ἐν ταῖς πρώταις». (Ἔξοδ. λδ', 1).

Στὴν πρώτη κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου, πρὸ τῆς παράβασης, ποὺ ἦταν ἐντελῶς ἀθῶος, ἐνήργησε μονάρχος ὁ Θεός, ποὺ τὸν ἐδημιούργησε. Στὴ δεύτερη, ἔπειτα ἀπὸ τὴν παρακοή του, συνήργησε καὶ συνέδραμε κι' ὁ ἄνθρωπος, μὲ τὴν ἀναγέννησή του. Ἐκεῖ μονάρχος τοῦ ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπο, τέλειο καὶ κατὰ τὸ σῶμά του καὶ κατὰ τὴν ψυχὴ του, κι' ἐχάραξε ταυτόχρονα ἐπάνω στὴ θεοπλαστούργητη καρδιά του τὸ θεῖο του θέλημα: «Ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον εὐθύνην» (Ἐκκλησ. ζ', 29). Ἐδῶ ὁ Θεὸς-ἄνθρωπος, ἓνας μὲν ὡς πρὸς τὴν ὑπόστασή του, διπλὸς ὅμως στὴ φύση του, ἀνέπλασε τὸν ἄνθρωπον ποὺ εἶχε συντριβῆ, μὲ τὴν συνδρομὴ καὶ τὴ συνεργία τοῦ ἴδιου, καὶ τὸν ἀποκατέστησε στὴν πρώτη του ἀκεραιότητα.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησίαι», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Ἡ σημασία μιᾶς ἀποφάσεως

**ΤΟ ΡΑΣΟ ΚΑΙ Η ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΑΠΟ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΜΑΣ ΧΡΟΝΩΝ
ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΕΚΡΥΒΕΤΟ ΠΑΝΤΟΤΕ ΚΑΤΩ ΑΠ' ΑΥΤΟ**

Ὁ σεβασμὸς τῶν πιστῶν πρὸς τὸ τίμιο σχῆμα

Ποτὲ ἴσως κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ προσευχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ κόσμου πρὸς τὸν ἐφημερικὸν κλῆρο δὲν ἐστράφησαν μὲ τόση ζωηρότητα ὅσο κατὰ τοὺς τελευταίους αὐτοῦς μῆνας. Ἡ οἰκονομικὴ τους θέσι εὐρῆκε κατανόησι πλήρη καὶ ὁ ἀγῶνας τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐπαρχίας ἰδίως συνεκίνησε. Τὸ ποτήριον τῆς ἀπογνώσεως εἶχε ξεχειλίσει καὶ ὁ κλῆρος ὕψωσε τὸ ἀνάστημά του σὲ μία ἀγωνιστικὴ ἐκδήλωσι πού δὲν ἦταν δυνατόν νὰ παραμείνῃ ἀπαρατήρητη καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἀργὰ ἢ γρήγορα τὰ ἀποτελέσματά της. Ἦταν φυσικόν, ὁ κλῆρος πού στάθηκε πρωτοπόρος σὲ κάθε ἀγῶνα τῆς ἐλληνικῆς πατρίδος νὰ ἀγωνισθῇ καὶ γιὰ τὴν ὑπαρξί του πλέον τὴν ἰδίαν καὶ τῆς οἰκογενείας του. Τὸ τίμιο σχῆμα του, τὸ ράσο, ἀνεμίσθηκε καὶ πάλιν μὲ ἀποφασιστικότητα. Ἐξέτισε ἴσως πολλοὺς συντηρητικώτερους χριστιανούς ἢ τόλμη τῶν κληρικῶν πού ὠρθωσαν ὡς ὄπλον ἀμύνης τῆς ὑπάρξεώς των τὴν κατάθεσι τοῦ ράσου των. Οὐχὶ ὀλίγοι ἐθεώρησαν τὴν ἐκδήλωσι καὶ τὴν ἀπειλὴ αὐτὴ ὡς ἀντικειμένη πρὸς τὴν παράδοσι τῆς ἐκκλησίας, ἐδικαίωσαν ὁμως οἱ πλερισσότεροι τὴν ἀπόφασιν τῶν ἀδικημένων καὶ πενομένων κληρικῶν. Ἡ σκέψι αὐτῆ τῆς καταθέσεως τοῦ ράσου εἶτε εἰς τὰς ἀνωτέρας ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς εἶτε ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτη, ὡς ἀνεγράφη, ἔφερε εἰς τὴν σκέψιν τῶν Ἑλλήνων ὀρθοδόξων χριστιανῶν τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ σχήματος τῶν κληρικῶν. Σύμβολον ἀγῶνων ἱερῶν κατὰ τὴν διαδρομὴν τῶν αἰώνων τὸ μαῦρον αὐτὸ ράσο. Ἀπὸ ἀπλοῦν ἱερατικὸν φόρεμα, προσδίδον τὴν μοναχικὴν ιδιότητα τοῦ κληρικοῦ, ἐξελίχθη σὲ σχῆμα πού δὲν ἔπαυσε νὰ ἀγκαλιάζῃ πόνους, ἀτυχίες, μαρτύρια καὶ ἀγῶνες. Φωτεινὸν καὶ ἰσχυρὸ ὄπλον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, οἰουδήποτε ἐχθροῦ, τὸ ράσον. Ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς ἀντετάσσετο εἰς τὴν ἰσχύν καὶ τὴν αἴγλην τῶν βασιλικῶν ἀλουργίδων. Καὶ ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως καὶ καταρρεύσεως τῆς μεγάλης χριστιανικῆς ἐλληνικῆς αὐτοκρατορίας τὸ ράσο ἐκλείε πάντοτε μέσα του τὸ πένθος τῆς ἀλύτρωτης φυλῆς. Αὐτοκράτορες καὶ ρήγισσες περιεβάλλοντο τὸ ράσο καὶ κατέφευγον στὰ μοναστήρια γιὰ νὰ βροῦν τὴν ψυχικὴν τους γαλήνην,

καί νά αισθανθοῦν τόν ἑαυτό τους μακριά ἀπό τήν δίνην τῶν ἐγκοιμίων καί τῆς ὑλιστικῆς ζωῆς. Ἐνέπνεε κατόπιν μέ ἐνθουσιασμό καί ἀγωνιστικό πνεῦμα τοὺς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους. Ὡς ἄλλος Τίμιος Σταυρός σέ ἀγῶνες τραχεῖς τῶν δυναστευομένων ὕψωσε τήν ταπεινότητά του καί ἀνεμίσθηκε ὡς σημαία ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως. Τό αἶμα ἐκηλίδωσε τήν ἀπλότητα αὐτήν καί ἀγωνιστικότητα τοῦ ράσου, ἀλλά αἱ κηλίδες τοῦ αἵματος ἐστάθηκαν ὡς τιμητικές ἐμφανίσεις καί ἀστραποβολαί ιερές. Τά ματωμένα ράσα ἐγράφαν τήν πλέον περίλαμπρη ἱστορία τοῦ ἔθνους καί τῆς Θρησκείας. Καί ἐκαλύπτοντο οἱ ἥρωες ἱερωμένοι νεκροί μέ τό ἐνδοξον ράσο τους ὡς καλλιτέρα ὑπόσχεσις μιᾶς μελλοντικῆς ἀναστάσεως ἀπό πάσης πλευρᾶς.

*

Ἡ ὀρθοδοξία πού ἐστήριξε τήν ἰσχύν καί τήν ἀκτινοβολοζωή της σέ ἀκλόνητες καί ἀκατάλυτες παραδόσεις, θά ἦταν δυνατόν νά μὴ προβάλλῃ τό ράσον ὡς μιὰ ἀπό τὰς παραδόσεις της; Ἀδιάφορον ἂν τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καί οἱ γενικώτερες συνθήκες ἀντικατέστησαν σέ ὀρισμένες περιστάσεις τό ράσον εἰς τήν ἐξωτερική καί κοινωνική ἐμφάνισι τῶν κληρικῶν μέ τήν ἀμφίσει τήν κοσμική. Ἀδιάφορο ἀκόμη ἂν ἐπεβλήθη ἀπό ἀντιχριστιανικά καθεστῶτα κατακτητῶν ἡ ἀποβολή τοῦ ράσου. Δὲν ἔλειψε ἐν τούτοις ποτέ ἀπό τοὺς κληρικούς μας καί εἰς τήν ἐξωτερική καί κοινωνική τους ἐμφάνισι ὁ κόσμος ὁ βαθύτερος πού ἀγκαλιάζει καί δημιουργεῖ τό μαῦρο του ἀπλό ἐνδυμα. Καί τὸν κόσμον αὐτὸν πού κλείεται κάτω ἀπὸ τό ράσο δὲν ἔπαυσε νά τὸν εὐλαβῆται ὁ θεοσεβῆς καί πιστὸς ὀρθόδοξος κόσμος. Θέλει τὸν ἱερέα τοῦ ὁ κόσμος, ὁ πιστὸς εἰς τὰς χριστιανικὰς του παραδόσεις, μέ τό μαῦρο του σχῆμα, τό ράσο του. Ἐσφαλμένη εἶναι ἡ ἀντίληψις πού ἐκαλλιεργήθη σέ ἱκανὲς τάξεις ὅτι «τό ράσο δὲν κάνει τὸν παπᾶ». Μολοντί ἡ ἀντίληψις αὕτη δὲν θά πρέπει νά ἐρμηνευθῇ κατὰ γράμμα ἀλλ' ὡς ἔκφρασις συμβολικῆ μᾶλλον, ἐν τούτοις σέ πολλὰς περιπτώσεις ἀπεδείχθη ἡ σφαλερότης της. Ἀπλοῦν τό ράσον χωρὶς στολίδια καί πολυτέλεια ἐκόσμησε πάντοτε τὸν κλῆρον καί ἐσυμβόλισε τήν μεγάλην καί ἱερὰν ἀποστολήν του. Καί ὅταν κάποτε ὁ διακεκριμένος Ἀγγλος δημοσιολόγος Ντίλον ἐπεσκέφθη τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπεσκέφθη εἰς τὴν Ρώμην καί τὸ Βατικανόν, ὁ τότε μεγάλος Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' εἶπεν εἰς αὐτόν.

— Ἀντιλαμβάνομαι τὴν ἐκπληξί σας βλέποντας τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας νά φέρῃ τό ἀπλοῦν αὐτὸ ράσο χωρὶς πορφυρὰ στολίσματα. Ἀλλὰ πρέπει νά πεισθῆτε ὅτι τό ράσον αὐτὸ

είναι ή παράδοσις τῆς ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας καί κλείει αὐτὸ τὸν πόνο ἑνὸς ὀλοκλήρου σκλαβωμένου γένους.

Καί ἐμφανιζόμενος ἐνώπιον τοῦ πανισχύρου Σουλτάνου, τοῦ Ἀβδούλ Χαμίτ, κατὰ τὴν περίοδο τῶν σκληρῶν διωγμῶν τῶν χριστιανῶν, ὁ μικροσκοπικὸς τὸ ἀνάστημα ἀλλὰ γενναῖος εἰς τὴν ψυχὴν μητροπολίτης Ἡρακλείας Γερμανός, ὁ διαδεχθεὶς κατόπιν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ τὸν Γ' εἰς τὸν θρόνον τοῦ Φαναρίου, ἄνοιξε διάπλατα τὸ ράσο του, ἔβγαλε ἀπὸ τὸ στήθος του ἕνα κομμάτι σχοινὶ καὶ εἶπε στὸν ὀθωμανὸ αὐτοκράτορα.

— Σὰς δίνω τὸ ράσο μου αὐτὸ καὶ τὸ κομμάτι αὐτὸ τοῦ σχοινοῦ γιὰ νὰ μὲ κρεμάσετε ἂν θέλετε. Πάντως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραιτηθῆ ἡ ἐκκλησία τοῦ ἀγῶνος της γιὰ τὰ προνόμια τοῦ γένους.

Καὶ αἰσθάνθηκε κατασχύνην ὁ αἰμοχαρὴς Σουλτάνος μπροστὰ εἰς τὸ ταπεινὸ προσφερόμενο ράσο τοῦ ἀγωνιστοῦ ἱεράρχου καὶ εἰς τὸ κομμάτι τοῦ σχοινοῦ ποῦ ἔκρυβε κάτω ἀπὸ τὸ ράσο του.

*

Κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῶν ἑλληνικῶν ἀγῶνων καὶ περιπετειῶν τὸ ράσο ἐστάθηκε σὲ ὕψος ἀντάξιο τῶν παλῶν παραδόσεών του. Στους πολέμους τοὺς ἀπελευθερωτικοὺς ἡ παρουσία του ἐνέπνευσε παντοῦ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν ἀγωνιστῶν. Ἐπάνω στὸ ἔνδοξο θωρηκτὸ τὸ ράσον τοῦ ἐνθουσιώδους κληρικοῦ, τοῦ Διονυσίου Δάφνου, ποῦ πέθανε ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια ὡς μητροπολίτης Σπάρτης, ἐνίσχυσε στὴν ἐξόρμησι καὶ στὴν ἥρωϊκὴ του ἐκδήλωσι τὸ γενναῖο Ὑδραῖο θαλασσομάχο ναύαρχο Παῦλο Κουντουριώτη. Καὶ παντοῦ σὲ κάθε κωμόπολι καὶ σὲ κάθε ἑλληνικὸ χωριό, παλῆ καὶ ξεθωριασμένο ἔστω ἀπὸ τὴν φθορὰ του χρόνου, τὸ ράσο τοῦ ἀπλοϊκοῦ ἱερέως ἐπέβαλε πάντοτε τὸν σεβασμό. Ἄλλ' οὔτε καὶ τὸ ἀπεχωρίζοντο ποτὲ οἱ εὐλαβεῖς ἑφημέριοι. Ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ σκληρὴ ἀνάγκη ἐπέβαλε πολὺ συχνὰ μάλιστα εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθοῦν στὴν καλλιέργεια τῆς γῆς τὸ ράσο ἦταν γι' αὐτοὺς βοηθὸς καὶ προστάτης. Ἡ ἀγρία λαίλαπα ποῦ ἐξαπελύθη ἀπὸ μέρος τῶν ἀνοσιῶν ἐχθρῶν τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος των ὡς κύριο στόχο ἐπεσήμανε τὸ ράσο. Ἡ παράδασίς του ἡ ἔθνικὴ καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἦταν ἕνας ἐχθρὸς τῶν ἀθρήσκων. Ἄλλ' εἰς τὴν ἀθείαν καὶ τὸ ἐξοντωτικὸ σχέδιον κατὰ τῆς θρησκευομένης καὶ ἀγωνιζομένης φυλῆς ὁ παπᾶς τοῦ χωριοῦ ἀντέτασσε αὐθόρμητα καὶ ἥρωϊκὰ τὸν κόσμον ποῦ ἔκρυβε κάτω ἀπὸ τὸ ράσο του. Καὶ ὑπερίσχυσε ἡ ἰσχὺς του, γιὰτὶ εἶχε πάντοτε τὴν θεῖα εὐλογία.

Ἡ ἐκδηλωθεῖσα πρόθεσις καὶ ἀποφασιστικότης τοῦ ἑφημεριοῦ κλήρου νὰ ἀποχωρισθῆ καὶ καταθέσῃ τὸ ράσο του εἰς ἔνδειξι διαμαρτυρίας γιὰ τὴν κατάστασι ποῦ ἔφερε αὐτὸν σὲ ἀπόγνωσι

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ»

Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

**Λόγια τοῦ ἁγίου Βαρσανουφίου γιὰ τὴν πρεπούμενη
στάση μας στὶς διάφορες δοκιμασίες.**

Κάποιοι ἄδελφοί ἔμειναν σ' ἓνα Μοναστήρι, κι' ἐκεῖ μὲ τὴ βοήθεια καὶ μὲ τὶς εὐχὲς τῶν ἁγίων Γερόντων, εἶχανε βρῆ τὴ γαλήνη τῆς ψυχῆς τους, κ' εἶχανε λυτρωθῆ ἀπὸ πολλοὺς πειρασμούς.

Διαδόθηκε λοιπὸν κάποια φήμη, πὼς θάκαναν ἔφοδο στὸ Μοναστήρι ληστές, κι' ἐτοιμασθήκανε γι' αὐτὸ νὰ ξεμακρύνουνε καὶ νὰ φύγουν. Μὰ πρῶτα ἐπήγανε κι' ἐρωτήσανε τὸν ἅγιο Γέροντα, ποῦ ἦτανε Ἡγούμενος, τί θὰ πρέπει νὰ κάνουνε. Κι' αὐτὸς τοὺς εἶπεν αὐτά.

— Μᾶς ἐδόθηκαν, ἄδελφοί μου, πολλὲς ἀφορμὲς καὶ πολλὲς περιστάσεις ὡς τώρα, γιὰ νὰ γνωρίσωμε καλὰ τὴν ἄπειρην ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ποῦ μᾶς ἔχει λυτρώσει, ὡς τὰ σήμερα, ἀπὸ πολλὰ κακὰ καὶ ἀπὸ ἀμέτρητες στενοχώριες καὶ συμφορές. Γιατί λοιπὸν ν' ἀμφιβάλλωμε τώρα, ὅτι καὶ στὴν περίστασιν αὐτὴ θὰ μᾶς λυπηθῆ, κι ὅτι θὰ γίνῃ σκεπὸς μας καὶ βοηθὸς μας ἀπὸ κάθε κακό; Ἄς ἔχωμεν λοιπὸν ὅλες μας τὶς ἐλπίδες σ' Αὐτόν· καί, μὲ τὶς εὐχὲς τῶν Ἁγίων Πατέρων, μὴ βάζετε στὸ νοῦ σας τὸ κακό· ἀλλὰ σταθίτε γενναῖοι καὶ ἀτάραχοι, ψάλλοντας μαζί μὲ τὸν προφητάνακτα Δαβὶδ «Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοὶ ἄνθρωπος;»

Κυττάξετε, ἄδελφοί μου, μήπως μάθῃ ὁ κόσμος, πὼς ἐνῶ ἔχομε

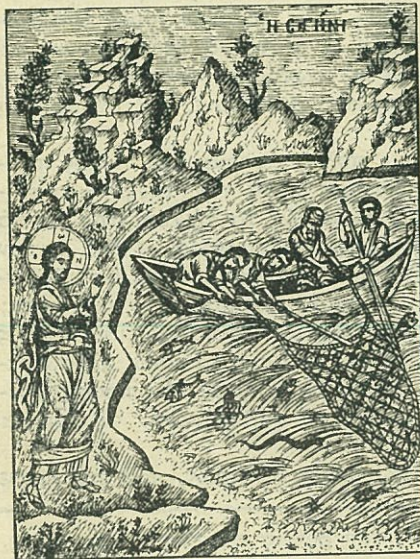
δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μὴ προκαλέσῃ βαθεῖα συγκίνησι καὶ ὀδύνη. Μαρτυρεῖ τὸ μέγεθος μιᾶς ἀπογνώσεως ποῦ ὠδήγησε τοὺς κληρικοὺς τῆς ὑπαίθρου χώρας ἰδίως νὰ ἀπαρνηθοῦν καὶ ἀποχωρισθοῦν τοῦ σχήματός των ποῦ ὑπῆρξε τόσο συνδεδεμένο μὲ τὴν ἱστορία, τὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἱερὰ ἀποστολή του.

Ἡ εὐχὴ ὅλων ἦταν νὰ μὴ πραγματοποιηθῆ ἡ ἀπόφασις αὐτή. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν πραγματοποιηθῆ κατόπιν τῆς ἀναγγελθείσης ἐκπληρώσεως τῶν ὑποσχέσεων τοῦ κράτους, θὰ παραμείνῃ γιὰ πολὺν χρόνον βαθεῖα ἡ συγκίνησις ἐκείνων ποῦ ἀντελήφθησαν τὴν σημασίαν τῆς σκέψεως ἔστω τῶν πενομένων κληρικῶν ὅπως καταθέσουν σὲ ἔνδειξι διαμαρτυρίας τὸ σύμβολο τῆς ἱερωσύνης των καὶ τῆς ἀποστολῆς των, κάτω ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἐκρύβετο πάντοτε ἓνας ξεχωριστὸς κόσμος. Αὐτὸς ποῦ ἐτραγούδησε καὶ ὁ μέγας ἔθνικὸς βάρδος ὁ Σολωμός.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

βοηθό μας και ρύστη μας τὸν Κύριο, ἐμεῖς φοβούμεστε τοὺς ἀνθρώπους, κι' ἔτσι θὰ σκανδαλισθοῦνε. Κάθε στιγμή λοιπὸν νὰ ψάλλετε καὶ νὰ ὑμολογᾶτε τὸν ἅγιο Θεό, καὶ νὰ λέτε: «ἐάν και πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιάς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι Σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ». Καὶ τότε, θὰ φεύγη ἀπὸ μέσα σας κάθε τρόμος καὶ θ' ἀναφερόνεται καὶ θὰ παίρνη δύναμη καὶ θάρρητα ἡ ψυχὴ σας, γιατί θὰ νοιώθετε πὼς «Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ὑμῶν, ἀντιλήπτωρ ὑμῶν ὁ Θεὸς Ἰακώβ».

“Ὅταν ἄκουσεν κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τὴν ἀπόκρισιν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Γέροντα, τὸν ἀντίσκοπε καὶ τὸν ἀρώτησε: — Μὲ τὴν εὐχὴ σου, Γέροντά μου, πρέπει λοιπὸν κανεὶς νάχη πάντα του τέτοιαν ἀπόλυτην πεποίθησιν, καὶ νὰ κάθεται ἄφοβα σ' ἓνα τόπον πού εἶναι καταπλημμυρισμένος ἀπὸ ληστές; Καὶ τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας: Πάντα μας πρέπει νάχωμε τὰ θάρρητά μας στὸν Κύριο, πὼς δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ δοκιμασοῦμε περισσότερον ἀπὸ ὅσο μπορούμε. Ἄλλὰ ἐπειδὴ ὁ ἴδιος μᾶς ἐδίδαξε νὰ προσευχώμασθε «ἵνα μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν» θάνατι βέβαια παράβασι τῆς ἐντολῆς του, τὸ νὰ παραδίνωμε

τὸν ἑαυτὸ μας στὸν κίνδυνον καὶ στὸ θάνατον. Ἄν ὅμως κατοικοῦμε σ' ἓναν εἰρηνικὸν τόπον καὶ μάθωμε, πὼς πρόκειται νὰ κάνουνη ἐφοδὸ ληστῆς, δὲν πρέπει νὰ μᾶς κατακυριεύη ταραχὴ, γιατί ἔχομε σιειπὴν μας καὶ προστασίαν μας τὸ Θεό, πού βλέπει ἀπὸ ψηλά, πὼς δὲν ἐβάλαμε μόνοι μας τὸν ἑαυτὸ μας σὲ δοκιμασίαν.

Ἄν λοιπὸν σὲ μιὰ τέτοια περίστασι μᾶς βρῆ κάποιος πειρασμός, μᾶς ἐπιτεθοῦνη λ.χ. ληστῆς ἢ κάτι ἄλλο τέτοιο, δὲν πρέπει νὰ παραλύσωμε ἀπὸ τὸν τρόπον· γιατί αὐτὸ γίνεται πρὸς δοκιμὴν μας, καὶ κατὰ συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ καὶ γιὰ τὸ συμφέρον μας. Κι' ἂν μᾶς συμβῆ αὐτό, ἔχομε γιὰ στήριγμά μας τὰ λόγια τοῦ θείου Ἀποστόλου, πού μᾶς λέει: «Πιστὸς ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἑάσει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα. Ἄλλὰ σὺν τῷ πειρασμῷ ποιήσει καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν». Γιατί, ἂν μόλις ἀκούσωμε

κάτι, ξεσηκωθούμε αμέσως και φύγουμε, και τρέχουμε από τόπο σὲ τόπο, μπορεί ὁ Σατανᾶς νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ σταθοῦμε πουθενά. Ὅταν ὁμως ξέρωμε σίγουρα, πῶς ἓνας τόπος βρίσκεται σὲ κίνδυνο, πρέπει νὰ λαβαίνομε κάθε προφυλακτικὸ μέτρο. Ἄν ὁμως ὁ τόπος εἶναι εἰρηνικός, καὶ παρουσιασθῇ ξαφνικὰ κάποιος κίνδυνος, ὁ Θεὸς βλέποντας πῶς ἡμεῖς δὲν φταίμε γι' αὐτό, μᾶς γίνεται σκεπὴ καὶ σωτηρία μας.

Γιατί, ὅπως τὸ χρυσάφι καὶ τ' ἀσήμι τὰ δοκιμάζομε στὴ φωτιά, ἔτσι δοκιμάζονται καὶ οἱ ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων στὶς δύσκολες περιστάσεις. Προτοῦ λοιπὸν νὰ μᾶς βρῆ κάποια δοκιμασία, δὲν πρέπει νὰ μεγαλοπιανώμαστε καὶ νὰ μεγαλαυχούμε· ἀλλὰ στὴν ὥρα τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς μάχης τότε θ' ἀποδείξῃ κανεὶς τὴν ψυχικὴ του δύναμη· κι' ἂν δῆ πῶς εἶναι ἀνήμπορος καὶ πῶς κλονίζεται καὶ πέφτει, τότε ἄς ἐπικαλεσθῇ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ· κι' αὐτὸς θὰ τὸν συντρέξῃ καὶ θὰ τὸν λυτρώσῃ.

Πρέπει δὲ νὰ πολεμᾷ ὁ καθένας μας, μὲ ἀνδρειοσύνη, κάθε δυσκολία καὶ κάθε πειρασμό, καὶ νὰ μὴ φοβᾶται διόλου, ἂν τὸν κυκλῶνῃ ἀπὸ παντοῦ. Γιατί ἡ πείρα ποτὲ δὲν βλάπτει τὸν γενναῖον ἀθλητὴ, παρὰ ἀντίθετα τὸν δυναμώνει καὶ τὸν κάνει ἀνθεκτικώτερο. Συχνὰ αὐτὸ ποὺ δυναμώνει μὲ τὴ φωτιά, ἀντιστέκεται ὕστερα στὴ δύναμή της. Ἡ πλῖθα π.χ. σὰν εἶναι ἄψητη, εἶναι ἀδύνατη κι' εὐκολοδιάλυτη. Ὅταν ὁμως σμίξῃ μὲ τὴ φωτιά καὶ ξεροψηθῇ, τότε γίνεται ἐμπόδιο στὴ φωτιά κι' ἐμποδίζει τὴν ὀρμὴ της. Ἔτσι, καὶ τὰ καμίνια εἶναι φτιαγμένα ἀπὸ πλῖθες καλοψημένες, καὶ συγκρατοῦνε τὶς φλόγες ποὺ ὑψώνονται καὶ δὲν τὶς ἀφήνουν νὰ προβάλλουνε καὶ νὰ προχωρήσουνε περισσότερο· ἔτσι, ἀκριβῶς καὶ τὰ πῆλινα κανάτια συγκρατοῦνε τὸ νερό.

Τὸ λοιπὸν κι' ἐσεῖς, ἀδελφοί μου, ὅταν σᾶς συμβῆ κάποια δοκιμασία, ν' ἀντιστέκεσθε, μὲ γενναιότητα, σ' αὐτὴ καὶ νὰ καταπολεμᾶτε τὴ θλίψη σας, ζητώντας τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Καὶ στὸ τέλος, νᾶστε βέβαιοι, πῶς θὰ τὴν καταπολεμήσετε «ἢ γὰρ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται. Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμῆν».

Ἄς εἶναι πάντα στὸ στόμα σας, ὅπως εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερήχιος, ὕμνοлогίς καὶ ὕμνοι πνευματικοί· καὶ ὁ στοχασμὸς τοῦ Θεοῦ θ' ἀνακουφίξῃ τὸ βᾶρος τῆς δοκιμασίας σας, ὅπως καὶ τοὺς νυκτοδιαβάτες τὸ τραγούδι τοὺς ἀλαφρώνει τὸν κόπο καὶ τὸ φόβο τους. Ποτέ μας δὲν πρέπει νὰ βαρυγομᾶμε. Ἡ μεγάλη ἀρετὴ τοῦ φωχοῦ Λαζάρου, δὲν ἦτανε τίποτες ἄλλο, παρὰ τὸ ὅτι ποτὲ δὲν ἐγόγγυσε κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι δὲν τὸν ἐλεοῦσε καὶ ὑπόμεινε τὴ δυστυχία του μ' ἐγκαρτέρησιν κι' εὐχαριστώντας τὸ Θεό. Ποτέ του δὲν ἀνέ-

Ἐκ τῶν θησαυρῶν τῆς πατερικῆς γραμματείας

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΕΙ...

Αὐτός, πού ἀτενίζει τὸν Θεὸ σὰν διδάσκαλο κι' ὁδηγὸ του, δὲν μπορεῖ ν' ἀντιλέγη. Κι' ἂν νομίζει καὶ λέγη ὅτι κάνει καὶ τὰ δυό, βρίσκεται σὲ πλάνη. Διότι ἀγνοεῖ τὴ στάσι πού τηροῦν πρὸς τὸν Θεὸ ὅσοι εἶναι ἀληθινὰ τοῦ Θεοῦ.

*

Πίστις σημαίνει νὰ πεθάνη κανεὶς γιὰ χάρι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐντολῶν Του καὶ νὰ πιστεῦῃ ὅτι αὐτὸς ὁ θάνατος εἶναι πρόξενος ζωῆς. Νὰ λογαριάζη τὴ φτώχεια γιὰ πλοῦτο καὶ τὴν εὐτέλεια καὶ τὴν ἐξουδένωσι σὰν πραγματικὴ δόξα κι' ἀνάδειξι.

*

Ἡ πίστις στὸν Χριστὸ εἶναι ὄχι μονάχα τὸ νὰ καταφρονήσῃ κανεὶς τὰ τερπνά τοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ὑπομείνῃ καρτερικὰ κάθε πειρασμὸ πού ἔρχεται κατεπάνω του μὲ λύπες καὶ θλίψεις καὶ συμφορές, ὥσπου ὁ Κύριος νὰ θελήσῃ καὶ νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ. Διότι ὁ ψαλμωδὸς λέγει: «Ἐυχόμενον ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοι».

*

Τὸ (κατὰ Χριστὸν) πένθος εἶναι διπλὸ στὶς ἐνέργειες. Σὰν νερό, μὲ τὰ δάκρυα, σβήνει ὅλη τὴ λαύρα τῶν παθῶν καὶ καθαρίζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸν μολυσμὸ τους. Καὶ σὰν φωτιά, μὲ τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ζωοποιεῖ κι' ἀναφλέγει καὶ πυρῶνει ὀλότελα καὶ θερμαίνει τὴν καρδιά καὶ τῆς ἀνάβει τὴν ἀγάπη καὶ τὸν πόθο τοῦ Θεοῦ.

*

Ἄν ρίξουμε χῶμα μέσα σ' ἓνα ἀναμμένο καμίνι, τὸ σβήνουμε.

βηκε στὰ χεῖλη του κατάκριση κατὰ τῶν πλούσιων· καὶ γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς τὸν ἀντάμειψε.

Μιά φορά, ἀδελφοί μου, ἓνας Γέροντας εἶχε πιάσει στὴ θάλασσα καλαμαροχτάποδα κι' ἐπήγαινε στὴν πολιτεία γιὰ νὰ τὰ πουλήσῃ. Στὸ δρόμο ὅμως τὸν συναπάντησεν ὁ Σατανᾶς καὶ τοῦ τ' ἄρπαξε κι' ἐγένηκεν ἄφαντος. Κι' ὁ Γέροντας, ἀντὶ γιὰ ν' ἀγανακτήσῃ καὶ νὰ βαρυγομήσῃ, ἐγονάτισε καταμεσῆς τοῦ δρόμου κι' εὐχαρίστησε τὸ Θεὸ πού τὸν ἀπάλλαξεν ἀπὸ τὸν κόπο. Κι' ὁ Σατανᾶς, μὴ ὑπομένοντας τίς εὐχαριστίες πρὸς τὸν Θεὸ τοῦ Γέροντα, ξαναπαρουσιάσθηκε μπροστά του καὶ τοῦ εἶπε· — «Νὰ τα, κακόγερε, τὰ καλαμαροχτάποδά σου» κι' ἐξαφανίσθηκε παρευθύς. Κι' ὁ Γέροντας τὰ πῆρε κι' ἐτράβηξε τὸ δρόμο του, γιὰ νὰ τὰ πουλήσῃ.

Ἀπόδοσις ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο οἱ βιοτικὲς μέριμνες καὶ κάθε ἐνδιαφέρον γιὰ ἀσήμαντα καὶ μικρότατα πράγματα ἐξαφανίζουσι τὴν ἀρχικὰ ἀναμμένη θέρμη τῆς καρδιάς.

*

Ἄλλα ἀναφέρουμε ἑμεῖς κι' ἄλλα μᾶς δίνονται ἄνωθεν, ἀπὸ τὸν Θεό. Μὲ τοὺς ἱεροὺς κόπους κι' ἰδρώτες καθαριζόμεστε κι' ἔτσι μᾶς κάνει λαμπεροὺς τὸ φῶς τῆς κατανύξεως. Κι' ὅσο μ' αὐτὸ τὸ φῶς γινόμαστε λαμπεροί, τόσο μὲ τὰ δάκρυα καθαριζόμεστε, ἕνα μέρος προσφέροντας ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ προσθέτοντας ὅ,τι μᾶς δίνεται ἄνωθεν.

*

Ὅποιος φοβᾶται τὸν Θεό, δὲν φοβᾶται τὶς ἐπιθέσεις τῶν δαιμόνων, οὔτε τὶς ἀδύναμες ἐφόδους των, ἀλλ' οὔτε καὶ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὶς ἀπειλές. Διότι εἶναι σὰν φλόγα ἢ σὰν ἀναμμένη φωτιά ὀλόκληρος, περιδιαβάζοντας νύχτα καὶ μέρα σὲ ἄδυτους κι' ἀφεγγεῖς τόπους κι' ἔτσι φυγαδεύει τοὺς δαίμονες, ποὺ τὸν ἀποφεύγουσι πρὸ πολὺ ἐκεῖνοι παρά αὐτὸς ἐκείνους, γιὰ νὰ μὴ κατακαοῦν ἀπὸ τὴ φλογεοειδῆ ἀκτίνα τοῦ θείου φωτός, ποὺ ἐκπέμπεται ἀπ' αὐτόν.

*

Τοὺς διδασκτοὺς τοῦ Θεοῦ οἱ μαθηταὶ τῶν σοφῶν τοῦ αἰῶνος τούτου τοὺς θεωροῦν μωροὺς, ἐνῶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶναι μωροί, ἀπὸ τὴ μωραμένη θύραθεν σοφία ἔχοντας στομαθῆ, ποὺ τὴν ἐμώρανε ὁ Θεός, κατὰ τὸν θεῖο Ἀπόστολο καὶ ποὺ ἡ θεολόγος φωνὴ (τοῦ Ἀποστόλου) τὴ χαρακτηρίζει ἐπίγεια, ψυχικὴ, δαιμονιώδη, γεμάτη ἀπὸ ἀντίφασι καὶ φθόνο. Διότι ἔξω ὄντας ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς οἱ τέτοιοι καὶ μὴ μπορῶντας νὰ δοῦν ὅσα θαυμασία ὑπάρχουσι μέσα σ' αὐτό, λογαριάζουσι πλανημένους αὐτοὺς ποὺ εἶναι καταυλισμένοι μέσα στὸ φῶς καὶ βλέπουσι καὶ διδάσκουσι ὅσα ὑπάρχουσι μέσα σ' αὐτό, ἐνῶ πλανημένοι εἶναι οἱ πρῶτοι κι' ἄγευστοι τῶν ἀπορρητῶν ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ.

*

«Εἰσαγάγη τις πῦρ ἐν κόλπῳ,— λέγει ὁ Σοφός— τὰ δὲ ἱμάτια οὗ κατακαύσει;». Κι' ἐγὼ λέγω· ποῖός θά δεχθῆ τὸ ἀκάλυπτο κι' οὐράνιο πῦρ στὴν καρδιά καὶ δὲν θά ἀνάψῃ καὶ δὲν θά λαμπρυνθῆ;

*

Ἡ ἀκηδία εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. Ἄν ὁ Θεός ἄφηνε αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν νὰ ἐνεργήσῃ ἐναντίον μας μὲ ὅλη τῆς τῆς

δύναμι, κανείς ἀπ' ὄσους ἀγωνίσθησαν δὲν θὰ σωνόταν.

*

Ἡ δειλία εἶναι πάθος νηπιῶδες καὶ καταγέλαστο τῆς κενόδοξης ψυχῆς.

*

Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἀποτάσσονται αὐτὸν τὸν βίον καὶ τὰ πράγματα τοῦ βίου (ἐννοεῖ τοὺς μοναστάς). Λίγοι ὁμως εἶναι ὅσοι ἀποτάσσονται καὶ τὴν προσωπικὴν τους θέλησιν.

*

Προσευχὴ συντριβῆς ποὺ συνιστᾷ ὁ Ἅγιος: «Θεὲ καὶ Κύριε τῶν ἀπάντων, ὁ πάσης πνοῆς καὶ ψυχῆς ἔχων τὴν ἐξουσίαν, ὁ μόνος ἰάσασθαί με δυνάμενος, ἐπάκουσόν μου τῆς δεήσεως τοῦ τάλαιπώρου· καὶ τὸν ἐν ἐμοὶ ἐμφωλεύοντα δράκοντα τῆ τοῦ Παναγίου Σου Πνεύματος ἐπιφοιτήσῃ θανατώσας, ἀφάνισον· κάμῃ πτωχὸν καὶ γυμνὸν πάσης ὑπάρχοντα ἀρετῆς, τοῖς τοῦ ἁγίου μου πατρὸς (δηλαδὴ τοῦ πνευματικοῦ) ποσὶ μετὰ δακρύων προσπεσεῖν ἀξίωσον καὶ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ψυχὴν εἰς συμπάθειαν τοῦ ἐλεῆσαί με ἔλκυσον. Καὶ δῶς, Κύριε, ταπεινώσιν τῆ καρδίᾳ μου καὶ λογισμοὺς πρέποντας ἀμαρτωλῶ συνθεμένῳ Σοι μετανοεῖν καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλείψῃς ψυχὴν ἀπαξ συνταξαμένην καὶ ὁμολογήσασαν καὶ ἀντὶ παντὸς τοῦ κόσμου ἐκλεξαμένην καὶ προτιμησαμένην Σε. Οἶδας γάρ, Κύριε, ὅτι θέλω σωθῆναι, εἰ καὶ ἡ πονηρὰ μου συνήθεια ἐμπόδιόν μου καθίσταται· ἀλλὰ δυνατὰ Σοι, Δέσποτα, πάντα ὅσα παρ' ἀνθρώποις ἀδύνατα».

Ὅπου βαθεῖα ταπεινώσις, ἐκεῖ κι' ἄφθονο δάκρυ. Κι' ὅπου αὐτὰ τὰ δυό, ἐκεῖ κι' ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματος.

Ἀπόδοσις ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδονται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

ΕΙΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀπὸ τῆς 7-9-1962 μέχρι τῆς 11-10-1962 ἐχορηγήθησαν παρὰ τοῦ ΤΑΚΕ αἱ κάτωθι συντάξεις καὶ ἐφ' ἅπαξ βοθηήματα :

Αἶδες. Πούλιον Ἰωάννην Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Σύνταξις 1044. Ἐφ' ἅπαξ 20453. **Πρεσβ. Χατζημανώλη Παρασκευήν.** Ἰ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης. Σύνταξις 658. Ἐφ' ἅπαξ 15.643. **Αἶδες. Παπαγεωργίου Γεώργιον.** Ἰ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν. Σύνταξις 662. Ἐφ' ἅπαξ 15928. **Αἶδες. Σηφακάκην Γεώργιον.** Ἰ. Μητροπόλεως Λάμπης καὶ Σφακίων. Σύνταξις 1041. Ἐφ' ἅπαξ 15928. **Αἶδες. Καζαντζίδην Χρίστον.** Ἰ. Μητροπόλεως Κίτρους. Σύνταξις 889. Ἐφ' ἅπαξ 15.795. **Αἶδες. Γιαννουχαηλίδην Ἰωάννην.** Ἰ. Μητροπόλεως Νευροκόπιου καὶ Ζιχνῶν. Σύνταξις 927. Ἐφ' ἅπαξ 15839. **Πρεσβυτέραν Οἰκονομοῦ ἢ Παπαϊωάννου Εὐφροσύνην.** Ἰ. Μητροπόλεως Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως. Σύνταξις 700. Ἐφ' ἅπαξ 20590. **Πρεσβυτέραν Σωτηρίου Παρασκευήν.** Ἰ. Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας. Σύνταξις 700. Ἐφ' ἅπαξ 20485. **Αἶδες. Παπαχριστόπουλον Διομήδην.** Ἰ. Μητροπόλεως Ἡλείας. Σύνταξις 927. Ἐφ' ἅπαξ 15633. **Αἶδες. Φαραντούρην Νικόλαον.** Ἰ. Μητροπόλεως Κεφαλληνίας. Σύνταξις 1191. Ἐφ' ἅπαξ 20611,50. **Αἶδες. Δάφνον Ἰωάννην.** Ἰ. Μητροπόλεως Χίου. Σύνταξις 1003. Ἐφ' ἅπαξ 15795. **Αἶδες. Μαπαϊωάννου ἢ Μανάκιον Δημήτριον.** Ἰ. Μητροπόλεως Κίτρους. Σύνταξις 1.044. Ἐφ' ἅπαξ 20300. **Πρεσβυτέραν Λάζαρη Ἀμαλίαν.** Ἰ. Μητροπόλεως Ἡλείας. Σύνταξις 616. Ἐφ' ἅπαξ. 20141. **Αἶδες. Τροβάνο Ἀνδρέαν.** Ἰ. Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας. Σύνταξις 826. Ἐφ' ἅπαξ 15.005. **Πρεσβυτέραν Ρόμολα Ἐλένην.** Ἰ. Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας. Σύνταξις 614. Ἐφ' ἅπαξ 15928.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἶδες. Π. Πολυχρονιάδην, ἐφημέριον Ὁσσης, Λαγκαδᾶ. Δύνασθε νὰ συνταξιοδοτηθῆτε ἐφ' ὅσον ἔχετε συμπληρώσει 35ετῆ συνεχῆ ὑπηρεσίαν. Διὰ νὰ σᾶς γνωρίσωμεν τὸ ποσὸν τῆς συντάξεώς σας ὡς καὶ τὸ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα πρέπει νὰ μᾶς γνωρίσετε εἰς ποίαν μισθολογικὴν κατηγορίαν ἀνήκετε — Ἐφημέριον **Μ. Γ.** Τὰ ἐξ ἐράνων προερχόμενα χρηματικὰ ποσὰ καὶ προοριζόμενα δι' ἀποπεράτωσιν Ἱερῶν Ναῶν δὲν ὑπόκεινται εἰς κράτησιν 25 % ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου οὔτε ὑπὲρ ἄλλου τινός, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἐρατικὴ ἐπιτροπὴ συνεστήθῃ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας, ὁπότε ὑπόκειται εἰς κράτησιν 5 % περίπου ὑπὲρ αὐτοῦ. **Αἶδες. Ρεβενιώτην Βασίλειον.** Σινιές - Κερκύρας - Δύνασθε νὰ συνταξιοδοτηθῆτε ἐφ' ὅσον ἔχετε συμπληρώσει 35ετῆ συνεχῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν. Ἡ σύνταξις

σας θὰ εἶναι 927 δραχμὰς μηνιαίως τὸ δὲ ἐφ' ἅπαξ 15.500 περίπου δραχμαί. Διὰ τυχόν ὀφειλάς σας πρὸς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἀπευθυνθῆτε ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸ τμῆμα ἐσόδων δι' αἰτήσεώς σας ἀπὸ ὅπου θὰ λάβητε καὶ τὴν δέουσαν ἀπάντησιν. **Αἶδес. Κων/νον Παπαδόπουλον.** Λουτροχώρι - Ἐδέσσης. Βάσει τῶν προσόντων σας καὶ συμφώνως τῷ νόμῳ 536]45 ἀνήκετε εἰς τὴν Γ' μισθολογικὴν κατηγορίαν. Δύνασθε νὰ συνταξιοδοτηθῆτε ἐφ' ὅσον ἔχετε συμπληρώσει 35ετῆ συνεχῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐφ' ὅσον ἡ παραίτησίς σας γίνῃ ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου. Ἡ παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. συνταξιοδότησίς σας εἶναι ἄσχετος ἐκείνης τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ. Διὰ τὰς ὀφειλάς σας πρὸς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἀπευθυνθῆτε κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὸ δι' αἰτήσεως (τμῆμα ἐσόδων) ἀπὸ ὅπου θὰ σᾶς γνωρίσουν τὸ ἀκριβὲς ποσὸν αὐτῶν. **Αἶδес. Μιχαὴλ Πιτσάκον.** Θεσσαλονίκην. Ἡ ὑπόθεσίς σας εὐρίσκεται ὑπὸ μελέτην, λίαν προσεχῶς δὲ θὰ λάβητε ἀπάντησιν παρὰ τοῦ ΤΑΚΕ.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Αἱ παράλογοι ἀξιώσεις καὶ αἱ πλάναι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. — Ὁμιλία πρὶν ἀπὸ τὴν ἐξορία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου (ἀπόδοσις Βασ. Πέντσα). — Ἀρχιμ. **Φιλαρέτου Ἀ. Βιτάλη,** ἱεροκήρυκος Νικοπόλεως, Ἐκπλήρωσις ἱεροῦ καθήκοντος. — **Φ. Κόντογλου,** Ταπεινὲς σημειώσεις. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» μέρος δεύτερον. Ἐπιστasiaς καὶ διδάγματα ψυχωφελῆ καὶ σωτηριώδη ἀπὸ τὴν Ἐξοδο, ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρους,** (ἀπόδοσις Θεοδ. Σπεράντσα). — **Βασ. Ἡλιάδης,** Τὸ ράσο καὶ ἡ φωτεινὴ του ἱστορία ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν μέχρι τῶν ἰδικῶν μας χρόνων. Ἐνας κόσμος ποῦ ἐκρύβετο πάντοτε κάτω ἀπ' αὐτό. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετεινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἠθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτη.** — Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος γράφει... Ἀπόδοσις **Βασ. Μουστάκη.** — Εἰδήσεις τοῦ ΤΑΚΕ. — Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
᾽Οδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. - Τηλ. 227.689.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιῦ 1. Ἀθῆναι.